

EGER, 2010. 3.szám

GÁRDONYI

Napló

Színkritikusok díja
World Stage Design
Előadások
MonodrÁma Fesztivál
Portrék
Quartet Fesztivál

t társalgó 4

v visszhang 6
POSZT 2009 6
V. Shakespeare Fesztivál 7
Színkritikusok Díja 8
World Stage Design 9

m
továbbra is műsoron 10

e előadás 12
Bifidus essensis 12
Szentivánéji álom 14
Kaméliás hölgy 16
A törött nádszál 18
Mini 20
Csörgess meg! 22
Május 35 24

n nézői hangok 26

p portré 28
Kaszás Gergő 28
Bókai Mária 31
Nádasy Erika 32
Sata Árpád 34
Kulcsár Noémi 36
Venczel Valentin 38
Vajda Milán 40
Gróf Gyula 42
Beksi Balázs 43

f fesztivál 44
Quartet Fesztivál... 44
Monodrám Fesztivál 46

x extra 48
Színház az iskolában 48

english summary ... 50

Tisztelt Olvasó!

A harmadik *Gárdonyi napló* megjelenése szinte már hagyománnyá teszi ezt a kezdeményezést. Azok a színházkedvelő nézők, szakemberek és laikusok, akiknek kezébe került az előző két kiadvány, azt jelezték nekünk, hogy izgalmas az, amiről szól, hiszen az írások a színházi munka háttéréről tudósítanak, és kiegészítik a nézőtéren átélt élményeket. Így nem csak az előadás emlékét viszi haza a néző, de valami olyasmit is, ami segít megérteni, mélyebben befogadni a láttakat.

Azért is fontosnak tartjuk ezt a kiadványt, mert a színház is egyre tágabban értelmezett tevékenységgé válik. Ha a színházművészet meg akarja tartani mai világunkban a korábban kivívott helyét, akkor kiegészítő rendezvényekkel, fesztiválokkal, közönségtalálkozókkal, beavató színházi előadásokkal, az iskolákkal való szorosabb együttműködéssel kell biztosítania helyét a kulturális palettán.

Mert mi a színházi alkotó célja: minél magasabb színvonalon szolgálni a közönséget. Felmutatni azokat az értékeket, melyeket a színházművészet felhalmozott az évszázadok során, eljutva a legújabb színháznyelvi kifejezőeszközökig. Szórakoztatnunk kell úgy, hogy a világ új és újabb arcát láttatjuk, de a mindennapi életünk megszokott jelenségei

révén túl is tudjunk lépni azokon. Hisszük azt, hogy a közös élmény, a katarzis nem csupán nézőinkben a lefojtott feszültséget oldja fel, hanem ezen keresztül talán jobbá és szebbé tehetők mindennapjaink is.

A Gárdonyi napló színházban dolgozó művészeket, munkatársakat mutat be, így valamit megsejtet abból az érzésből, szenvedélyből, elkötelezettségből, ami a színházcsinálókat mozgatja.

Előadások előkészületeiről tudósít, már meglévő bemutatókat értékel kritikai és közönségvizsgálaton keresztül, összefoglal, áttekint, beszél és beszéltet, átél és átéltet a színházi munka sűrűbb és könnyedebb pillanatait megidézve.

A Gárdonyi napló dokumentum is tehát, hiszen ha néhány év múlva ismét kezébe kerül ez a kiadvány annak, aki látta előadásainkat, de talán annak is, aki nem, bízunk abban, hogy eleven lüktető színházi életet idéz fel a 2009/2010-es évad első feléből.

Jó olvasást és még több színházi élményt kíván:

Csizmadia Tibor
igazgató-főrendező

GÁRDONYI NAPLÓ: A Gárdonyi Géza Színház ingyenes időszaki kiadványa, megjelenik félévente 1000 példányban. A beszélgetéseket és portrékat Pilişy Csenge és Jónás Péter készítették. Szerkesztették: Szarvas Tímea és Kőrösi Zoltán. A lapterv Vajdics Tamás munkája. A fotókat Gál Gábor készítette. Felelős-kiadó: Csizmadia Tibor igazgató-főrendező

T

Mi az a szó vagy rövid mondat, ami elsőként eszedbe jut a Gárdonyi Géza Színházról?

IVÁDY ERIKA, rendezőasszisztens

„12 évesen rajongtam érte, 22 évesen tanultam, 32 évesen csináltam...”

SZECSKÓ ANDREA, sűgő

„Suttogni az élet legmeghittebb pillanataiban szoktunk. Én a Színházban estéről-estére suttoghatok...”

ENGLER IMRE, színpadmester

„22 éve a Színházzal kelek-fekszem. Néha gyűlölöm, de egy hét után hiányzik.”

SAÁROSSY KINGA, színművész

„Gyermekkori vágyalom, második otthon, örömök, kínládások, húsz év, több jó, mint rossz...”

VAJDA MILÁN, színművész
„Sokkal többet kaptam tőle, mint amit vártam...”

VOZÁRY DÉNES, hangtár vezető
„A hangpult mögött állva a legfontosabb, hogy a hangmérnök alá tudja magát rendelni a művésznek. A hangtechnikus vagy -mérnök mindig a háttérben áll; igazán sikeres dolgok akkor születnek meg, amikor mindenki bozsgáteszi a produkcióhoz a saját maga dolgait és így alakul ki a színpad és a közönség között az élmény.”

SZARVAS TÍMEA, művészeti titkár
„Csapatmunka...”

GULYÁS ISTVÁN, gazdasági igazgató
„Felelősség
– a színház értékeiért és vagyonáért,
– a színházban dolgozó 140 emberért és családjáért,
– a színházba járó 70.000 nézővel szemben.”

TUNYOGI PÉTER, színművész
„Mert kell egy hely, hol néha másról álmodunk...”

FÜLÖP EDIT, nézőtéri felügyelő
„Meghatározó 15 évet töltöttem a színházban egy olyan társulat mellett, amely példamutató együvé tartozása és kultúra iránti elkötelezettsége révén mindennapi munkámat egyaránt pozitívan befolyásolta.”

A Hírlap-Színház Pécs / Gárdonyi Géza Színház, Eger, POSZT 2009

„Egy aznapi újságcikk alapján kanyarított egész estés darabot az egri Gárdonyi Színház társulata Máté Gábor rendezésében..."

A kezdeményezés nem új, ám a keretei azok: az egriek előadásának nincs sok köze Halász Péter egykori hírlapszínházának avantgardista radikális musaboz, de szemmel láthatólag nem is ez a célkitűzés vezetői.

A Dunántúli Napló egy idős férfi történetéről ad hírt, akít 2005-ben a pécsi egyetem egyik klinikáján operáltak meg.

Máté Gábor rendező és az egri társulat ezt a vesszőfutást színházi közegbe helyezi: Vajda Milán önmagát alakítja a POSZT versenyprogramjára, a Zsótér Sándor rendezte A velencei kalmár előadására készülő színészként.

Szövegcske a kisujjban, a könyökben, emelt díjas telefonbívással dolgozó televíziós csodadoktor, bosszan tartó prosztatavizsgálat, és végül a teljes bénulással járó idegsebészeti műtét. A társulat pergő ritmusban, nagy lendülettel és ami talán a legfontosabb, okos humorral vezeti elő az eseményeket.

A magyar egészségügy bugyrainak a megjelenítése, az SZTK-váróterem atmoszférája mindenkinek mélységesen ismerős, és ekkor olyasvalamin nevetünk, amit időről időre magunk is megszervedünk – talán ezt nevezhetjük gyógyító nevetésnek.

Kapunk mindezen túl egy remek paródiát a versenyprogram darabjait kísérő szakmai beszélgetésből, ahol a kritikusok az egekebe dicserik az egri Shakespeare-előadást, kiemelve Vajda Milán játékát, külön fölfigyelve a jellegzetes kisujjtartásra, mint a színészi játékot meghatározó apró, ám zseniális momentumra.

A POSZT díjkiosztó gálaműsorával zárul a történetünk, ahol egy pécsi EKF-tisztviselő átadja az immár tolokocsiban ülő, élőhalott Vajdának a legjobb fiatal színésznek járó különdíjat, egy másfél napos orfíti nyaralást. A közönség itt már fet-reng a kacagástól, és teljes joggal.

Az efféle nevetésbe persze némi keserűségnek is vegyülnie kell. Nyilvánvaló, hogy a történetben nagyobb dráma rejlik, mint amit az egyébként remekbeszabott groteszk villámszínház látni enged. Am abban a jelenetben mégiscsak föl villan valami a benniünket környező világ mindent átható cinizmusából, amikor a kórház és a felperes képviselőjében eljáró két ügyvéd találkozik, és örömmel ismerik föl egymásban régi évfolyamtársukat.

Elmesélik egymásnak, mi történt velük az elmúlt években: karrierépítés, család, válás, luxus borospince és jacht a dubronniki kikötőben. Mészáros Máté és Kaszás Gergő pazar keftése kegyetlen és találó karikatúrát rajzol a mai magyar társadalom elit-jéről, alighanem a fergeteges humorú másfél óra legélesebben kritikus, legemlékezetesebb pillanatát hozza létre."

Keresztesi József
revizoronline.hu

V. Shakespeare Fesztivál Gyulán

Ötödik alkalommal rendezett Shakespeare Fesztivált 2009-ben a Gyulai Várszínház. A két héten át tartó rendezvény programjában magyar és külföldi színházi előadások, tánc, zene, film, kiállítás, és szakmai konferencia szerepelt. A június 29-e és július 12-e között zajló fesztiválon az egri Gárdonyi Géza Színház *A velencei kalmár*-t mutatta be.

„A velencei kalmár beházi színház Zsótér Sándor rendezői vizíójában együtt egy szűk panellakás belseje szolgál, a háttérben magasodó kasírozott panelmonstrum látnya pedig azt bizonyítja: be vagyunk zárva, egymás foglyai vagyunk, a közvetlen szomszédságunkban élők mását pedig csak látszólag fogadjuk el, ha tehetnénk, kimetszenénk a másik szívet, akár Shylok a velencei kalmárét. Itt, a szűkre szabott négy fal között zajlik Zsótér »szívműtete«. A konkrét művelet mellett, amelyet nem csupán a szobában lévő tévéképernyőn – majd időnként a teljes tömbház falra kivetített képen – követhetünk, (ha még jut időnk erre is figyelni a szerteágazó történések alatt), az előadás során többször előkerül egy plasztik szív is, mintegy jelezve: az emberi szív (telenség) kezelésre szorul.

A rendező ugyanohan a szíkével metszi ki – Ungár Júlia dramaturg segítségével – a darab elég tekintélyes részét, akárcsak a műtétet végző sebész: nyolcvan percbe szűkíti az öt felvonásos shakespeare-i történetet.”

Köllő Katalin
szabadság.ro

A Színkritikusok Díja 2008/2009

2009. szeptember 25-én este a Thália Színház nagyszínpadán átadták az egyik legrangosabbnak számító szakmai elismerést, a Színkritikusok Díját, amelyet az 1997-ben alapított Színházi Kritikusok Céhe adományoz az előző évad legjobbjainak. A Színházi Kritikusok Céhe hosszú múltra visszatekintő szakmai szervezet, mely máig a rendszeres színkritikai tevékenységet folytató személyek legfőbb és egyetlen hazai érdekvédelmi-képviselői szerve. A több mint félszáz tagot számláló társadalmi egyesület tagjai között épp úgy megtaláljuk a szakfolyóiratok főszerkesztőit, újságíróit, mint a fiatal, pályájuk elején álló tehetséges szakírókat. A Színkritikusok díját először az 1979/1980-as színházi évadban adta ki a Céh.

A 2008/2009-es évad teljesítményei alapján a Színkritikusok Díját kapták:

- A legjobb új magyar dráma
  - A legjobb előadás
  - **A legjobb rendezés**
- A legjobb zenés/szórakoztató előadás
- A legjobb független színházi előadás
  - A legjobb gyerekelőadás
- A legjobb női főszereplő
- A legjobb férfi főszereplő megosztva
  - A legjobb női mellékszereplő
  - A legjobb férfi mellékszereplő
  - **A legjobb díszlet**
- A legjobb jelmez
- A legígéretesebb pályakezdő
  - Különdíj
  - **A Fővárosi Önkormányzat díja**
- Az ASSITEJ Magyar Központjának Fehér Holló Gyermekszínházi Kritikus díja
- Varró Dániel-Szabó Borbála: Lóra és epika
- Istenitélet (Pécs, rendezte: Mohácsi János)
- **A velencei kalmár (Eger, Zsótér Sándor rendezése)**
- Jógycerek képeskönyve (Örkény Színház–Művészetek Palotája közös produkciója Ascher Tamás rendezésében)
- Fédra Fitness (KoMa Társulat, rendezte: Tasnádi István)
- Rettentő görög vitéz (Stúdió „K” előadása, rendezte: Fodor Tamás)
- Csákányi Eszter (Fédra Fitness, és A hét asszonya szerepekért)
- Hajduk Károly (Éhség a Katona József Színházban) és Pálfi Ervin (A Gézagyerek a Szabadkai Népszínházban)
- Börcsök Enikő (Augusztus Oklahomában, Vígszínház)
- Széles László (Jógycerek képeskönyve, A hülyéje)
- **A velencei kalmár (egri Gárdonyi Géza Színház, Ambrus Mária tervezte)**
- Jógycerek képeskönyve (Örkény Színház, Nagy Fruzsina)
- Tenki Réka (Barbárok, Katona József Színház)
- Kovács Márton az Istenitélet című előadás zenéjéért
- **Ötvös András (Homburg hercege, és A velencei kalmár)**
- Sándor István.

World Stage Design 2009 díjat kapott Csanádi Judit, díszlettervező.

Tavaly Szöulban tartották a Szenográfusok, Színházépíté-
szak- és Technológusok Nemzetközi Világkongresszusát, s
ennek keretében a World Stage Design 2009 kiállítást.

A kiállítással egy időben 23 ország szakemberei tanácskoz-
tak közös képzési rendszerről és csereprogramokról, szín-
ház-építészeti, valamint publikációs kérdésekről. A négy-
évente megrendezendő kiállításnak 2013-ban – Toronto és
Szöul után – egy európai nagyváros ad majd otthont.

Díszlet, jelmez és világítás kategóriában több mint 1000
pályamű érkezett. Ezekből választották ki a legkiemelke-
dőbb 50 művet, közöttük Csanádi Judit három díszlettervét.
Mindhárom színpadi tér egri előadáshoz készült, elismerést
aratott a *Peer Gynt*, *A nagytrörő* és *Az állhatatlan*. Az előadá-
sokat Csizmadia Tibor rendezte.

A nemzetközi zsűri végül ezüstéremmel jutalmazta Márton
László történelmi trilógiájának első része, *A nagytrörő* című
dráma díszletét.

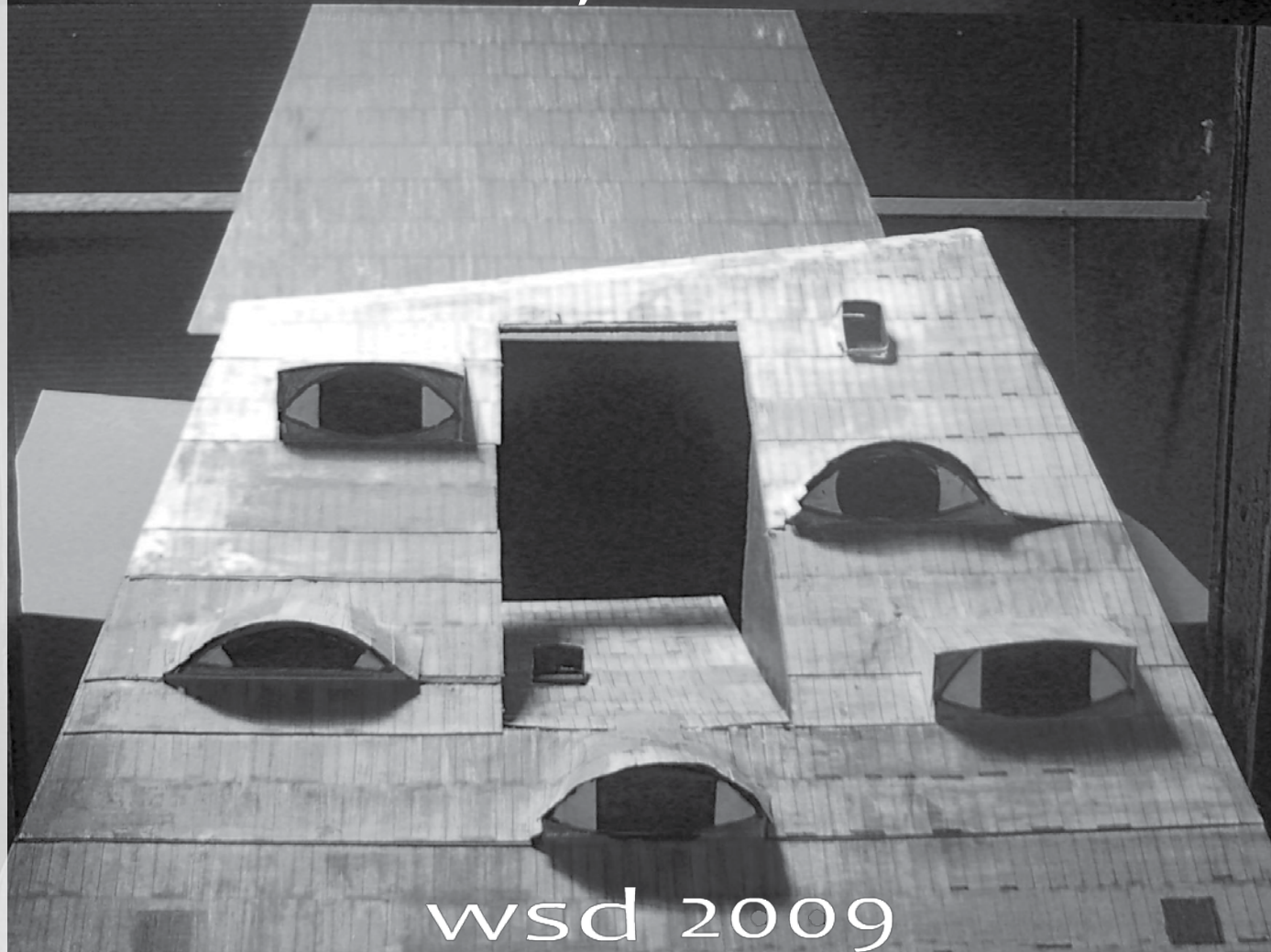
„A világ tetőjén fent ülünk

Csanádi Judit remek és megkerülhetetlen díszlete szintén közbeszéd
tárgya: Egerben ugyanis háztetőre rendezték a történelmet.

Ráadásul ez nem az a biztonságos, lapos bérbázis tető, hanem ren-
des, meredek-lejtős konstrukció, amely asszociációkban gazdag képre
fordítja le a darab szítnációját és témáját, a pengeélen táncoló Erdély
1594-beli tragikus történelmi helyzetét. (A képnek itt többszörös
jelentése is van, hiszen a színpadkép akár egy szürreális festménynek
is elmenne: a szebeni háztető alatt óriási emberarc sejlik föl, szemei az
ablakok, ezek a ravasz kémlelő nyílások, melyek épp oly alkalmasak
a szolgák bejelentéseire, mint a kémlelésre vagy hallgatózásra.)

A csúszós, meredek tető jól mintázza az állandó óvatosságot követelő
történelmi állapotot: a rajta közlekedőnek végig figyelnie kell, neogy
valahonnan kellemetlen meglepetés érje. (...) További jelentésekkel
dúsítja a színpadi munkát a díszlet nyomán szinte érezhető, lefelé húzó
gravitáció és a szereplők állandó felfelé törekvésének végig tapintható, ele-
mi feszültsége. (...) Ha valaki színpadra lép, azt mindig felül teszi, távozni
azonban csak remélheti, hogy ott fog: a vesztesek ugyanis – itt szó szeg-
rint – lecsúsznak, bele az ereszbe, megadva magukat a gravitációnak.”

Nagy Gergely Miklós
ellenfény.hu

wsd 2009

Továbbra is műsoron

A velencei kalmár

A velencei kalmárt Shakespeare 1596-ban, legtermékenyebb darabírói korszakában, a nagy vígjátékok és nagy tragédiák korszakában írta. A saját korában vígjátéknak játszották, a 19. századtól tragédiának, ma a regényes színművek közt

tartják számon. Shakespeare-ben az a jó, hogy olyan, mint az élet – nehezen szorítható korlátok közé. A darab a virágzó tengeri kereskedelem központjában, a nyitott, nyüzsgő, karneválos Velencében és Belmont zárt mesevilágában játszódik.

„Zsótér és állandó csapata pontosan tudja, mit akar A velencei kalmártól, ezért aztán fölösleges a sok előzmény és a néhány következmény kimerítő taglalása. Ezért nem szükséges többször elismételni Portia atyjától örökölt férjfogási ceremóniáját a három dobozkával; könnyedén elfogadjuk, hogy a bobóc Lancelót és világtalan apját ugyanaz a személy játssza, aki a humoros szcénát ilyenképp úrnője, a zsidó apjától bármi áron szabadulni kívánó mélabús Jessica felvidítésára vezeti elő; meggyszóve érezzük magunkat arról is, hogy a beöltöztetés vígjáték hálás vonulata helyett a törvénynek a retorika eszközeivel való felülír(bat)ása kerül előtérbe Portia és Nerissa darabvégi bírósági rendrakásakor. És mindez úgy, hogy a két nőt egy pillanattig sem álcázza (természetesen férfi) jogtudósnak Benedek Mari ruhája. Bár ez volt az egrí színészek első közösen abszolváló Zsótér-stúdiuma, az eredmény több mint meggyőző.”

Jászay Tamás
revizoronline.hu

Alkoholisták

„Azért gyűltünk itt össze, hogy megmentsük Évát.”

Visky András

„(Éva) olyan édesen, olyan hősiösen, olyan érzékesen nőiséggel mesél, hogy – ha másért nem – ezért muszáj beleszeretni.”

Horváth Péter
író-rendező

„Hüse Csaba játékpédikációja, és Ivády Erika lecsúszott törzsvendége (Trezor) letisztult alakítások, amelyek atmoszférát adnak. Kátai László zenéje pedig úgy illik az előadásba, mintha maga Visky András komponálta volna a szövegbe.”

Pócsik Attila
EgriSzín

„Nádasy Erika, aki képes arra, hogy egy egész előadást elvigyen a hátán, aki egy-egy szerepbe akár bele is tud dögleni, mert legbelülről építkeznek. Ez pedig már rég túl van a játékon.”

Egres Béla
Heves Megyei Hírlap

„Szegvári Menyhért rendezése pontosan összeillesztett, végig finom humorral kibélelt előadás, amely egyszerre képes húsba vágó drámát megfesteni, és a nagy odamondásokat izléselesen táltalt gúnnyal prezentálni, miközben kellemesen üdén és frissen bánik az ironikus klerikális tartalommal, és nem esik bele a »mondanivaló« bívogató csapdájába sem.”

Zsedényi Balázs
színházajáló.hu

Chicago

Egy ócska kis lakásban Roxie Hart, az unatkozó feleség, a rivaldafényre áhítozó kóristalány lelővi hűtlen szeretőjét, s máris a hírhedt cichago-i börtönben találja magát. A rácsok mögötti jeles társaságának leghíresebb tagja Velma Kelly, a férje és nővére meggyilkolása révén elhíresült revüasztár. Legjobb tanácsadója pedig Morton mama, a börtön „mindentudó hercegnője”. Ők ébresztik rá Roxie-t, hogy szorult helyzetéből csak két irányba vezet az út: vagy az akasztófa várja, vagy felbérel a sztárügyvédet, Billy Flinn-t. Azt a prókátort, aki soha nem veszít pert, hiszen még a jogi csúrés-csavarásnál is jobban ért az újságok, a média manipulálásához, az olvasók megtévesztéséhez és az esküdtszék becsapásához. S nem mellékesen még jobban ért a női szívekhez...

„Pofonegyszerű képlet, mégis olyan egészet, mint a Gárdonyi Géza Színház Chicago előadása, ritkán ad eredményül. Nincs nagylétszámú táncosgárda, ez igaz: ám a társulat táncosai energikusak, kreatívak, van humoruk. Nincs hatalmas színpadtér, ez is igaz: de a színészeink jelenléte, figurájuk kidolgozottsága, összhangja bármilyen teret kitölt. (...) A magyar színházi gyakorlatban fehérek holló ritkaságú az a musical, amely nem csak saját hírnevéből, a dallamok könnyedségéből, a harmóniák kellemes hangzásából, a látványos szcenitirozás felszínéből él, hanem érvényesen gondol és állít is valamit mind a darabról, mind az előadás környezetét adó világról. Szórakoztatás, ahogyan azt csinálni kell.”

Ugrai István
színházajáló.hu

A padlás

Ezen A padláson „Ég és Föld között minden megtörténhet...” Fialat tudós kísérletezik, távoli, titokzatos bolygók üzeneteit próbálja megfejteni. De nyugalmát és munkáját állandóan megzavarják különféle halandó és halhatatlan lények. Elfelejtett mesefigurák, akiket mindig kihagynak a mesékből...

„Hegedűs D. jól beilleszthető, kedves ötletekkel (a vetítésekben, a Detektív és Témüller készítéseiben, vagy a szó szerinti megjelenített varázskönyvrrel) dobja fel az előadást, s hátradólva vonatjuk le a két és negyedóra után a tanulságokat, úgy mint: a szerelem mindent legyőz, tiszta szívvel jó élni, mert akkor az ember csodákat él át,

a jó mindig győz a gonosz felett, embernek lenni jó (talán a legjobb a világon) – és bitang finom a szilvásgombóc. Családi musicalhez pedig nem kell több. De kevesebb sem.”

Ugrai István
színházajáló.hu

BIFIDUS ESSENSIS, avagy túsarkon a téboly

Mozgás!-színház nem csak nőknek

16

Bret Easton Ellis a nyolcvanas években feltűnt ifjú amerikai írónemzedék („Brat Pack”) legkiemelkedőbb képviselője, a századvég magányos emberének és kiürült viszonyainak kegyetlenül minimalista ábrázolásával hívta fel magára a figyelmet.

Egy kiürült világ, tehetetlen emberek, sodródó fiatalok, pótcselekvések. És valójában senki nem érzi jól magát, mert nem találja a helyét, nem találja az érzéseit. Tárgyak pótolják a kapcsolatokat, vásárlás a simogatást.

Ez egy olyan világ, ahol az emberek nem kötődnek semmihez. Magukhoz sem, egymáshoz sem. Nem is igénylik a kötődést, mert az megfosztja őket a szabadságtól. És ez egy szabad világ, bármit meg lehet tenni, következmények nélkül. Érzelmek már rég nincsenek, néha, egy-egy áldott pillanatban mintha előtörne valami, amit nevezhetünk érzelmnek, de aztán, mint a colában a buborék, mikor felszínre törne, semmivé foszlik. Ezek az emberek nem tudnak egymáshoz szólni, egymás felé irányuló gesztusaik erőtlennek, s a másik fel sem fogja őket. Maradna a menekülés, de hová? Egy másik testbe, saját testünk teljes plasztikai átforgalmazásával, vagy a testiségbe, a másik ember teljes kihasználásával. Ezek az emberek nem képesek érezni, szenvedni, szeretni, ragaszkodni, túrni, örülni. Jéggé fagyott minden a mérhetetlen szabadságban, és ami maradt, az bizony nagyon kevés. Ám a legfájóbb, hogy a hiányt sem érzik már, vegetálnak a vákuumban, mert az énjük helyén csak egy nagy fekete lyuk tátong.

Ha ez a jövő... Vagy a jelen... Ha így folytatod a mindennapi tébolyt, te is részese leszel ennek a hiányvilágnak. Te magad is hiány leszel. Menekülj!

„Olyan, mintha Shakespeare műveiből összeollóznák az intrikákat, cseleket, és azt zúdítanák dráma gyanánt a publikumra. Lenne nagy rököny. A Túsarok pedig ezt teszi, és meg kell hagyni, elkápráztatóan. Olyan valóság ez, ahol nem Faust doktor adja el lelkét az ördögnek, hanem az Ördög adja el magát az amerikai középosztálynak. A táncosok nagyszerűek, a koreográfia könnyed, természetes, szellemes.

... a Bifidus essensis, avagy túsarkon a téboly mérőföldke. Az egri színházban a modern ostromolni kezdte a hiper modern határait. Messze hangzó előadást láthat, aki megnézi, szórakozásnak remek, elborzongató.

Kitűnő: Mészáros Sára, Schruff Milán, Tóri Lajos.”

Weil Zoltán Iván
EgriSzín

„Almás-Tóth András mesterien gyűrja össze a Bret Easton Ellis különböző szövegeiből származó motívumokat, és szerencsésen nem az ondótló-vértől iszamos felszínt, hanem az amögötti tartalmat. Divatos plasztikázni, tudatmódosítón élni, pénzt keresni és elverni, frusztrálni, anorexiásnak, elfoglaltnak, szexistának, feministának/hímsovinisztának, továbbá rasszistának lenni, és még divatosabb ennek következményeiről tudomást sem venni, a nagy szabadságból, a szabad akaratból a felelősséget nem tudomásul venni, és azt hinni, hogy mindez tevékenység, olyasvalami, aminek van értelme.

Bret Easton Ellis novelláinak felhasználásával,
Bart István fordításának felhasználásával írta:
ALMÁSI-TÓTH ANDRÁS

Susan, anya ..... **MÉSZÁROS SÁRA**
Martin, tv mágus ..... **SCHRUFF MILÁN**
Mary Ann, mágus partnere ..... **BOZÓ ANDREA**
Elena ..... **JÁRÓ ZSUZSA**
Eddy ..... **NAGY ANDRÁS**
Tim, Cola ..... **BÁNYAI MIKLÓS**
Szuperférfi ..... **CSERE ZOLTÁN**
Darlene ..... **RUBI ANNA**
Patty ..... **KULCSÁR NOÉMI**

Creatures of the night:

TÚRI LAJOS, HORVÁTH ZITA,
KULCSÁR NOÉMI, RUBI ANNA, CSERE ZOLTÁN

Jelmez: **FÖLDI ANDREA**

Díszlet: **GRÓF GYULA**

Fény: **STADLER FERENC**

Asszisztens: **MIRKÓCZKI ZITA**

Súgó/ügyelő: **BAJUSZ ORSOLYA**

Rendezőasszisztens: **IVÁDY ERIKA**

Rendező-koreográfus: **BARTA DÓRA**

Stúdiószínpad

Bemutató: 2009. szeptember 15.

Pedig – és ez a *Bifidus essensis* nagy érdeme – egyértelmű: szó sincs róla, ez mind pótszelekvés, ami elfedi, hogy valójában nincsen semmi, ami az életet kaitölti. Erről nem lehet eleget beszélni, és különösképpen méltánylandó, ha a színház újra és újra megfogalmazza ezeket, különböző formákban. A Gárdonyi Géza Színház ezt teszi – szerencsésen nélkülözve a küldetésstudat túlzásait, viszont annál természetesebben és határozottabban.

Barta Dóra rendezőként és koreográfusként egyaránt tökéletesen vegyíti a tudatalatti kivételéseit, a szürreáliszt a hétköznapi érdektelenség hiperrealista ábrázolásával, egy-két kivételtől (például az állatkeres jelenet) eltérve arányaiban is mindvégig eltalált a konstruktum. Dícséretes az is, hogy Barta pontosan mérte fel, hogy a színészek meddig képesek elmenni a produkció mozgásszínházi részében, így mindenki képességeibez mérten maximálisan vesz részt a doppelgänger formai játékokban. A társulat fiatal színészei ugyan csak vázolják a figurákat, amelyek azonban rendkívül ismerősnek tetszenek: mind mögött megfigyelés, tapasztalat és gondos munka van. Mészáros Sára (Susan és Susan anyja) szinte mindvégig bekötözve adja át Susan útvesztettségét, kétségbeesett tehetetlenségét, életpótlék szenvedését. Bozó Andrea (Mary Ann) mimika nélküli arcjátéka, érzelem nélküli mondatai, töltet nélküli nevetése a már minden lelket elvesztett unatkozó háztartásbeli fájdalom, ám hiteles karikatúrája. A metroszexuális Martin szerepében Schruff Milán minden mozdulata a helyén van: figurája az eldöntetlen élet megtestesülése. Járó Zsuzsa Elenája Lara Croft keménységével álcázza a mindennapok tartalmatlanságát. A totális lízser levertsége, érdektelensége telíti meg Nagy András Eddyjét, és a tiltakozás, az apa megtagadása motiválja Bányai Miklós homoszexuális Timjét. A színészek csupán néhány koreográfia időzítetttségében kárboztathatóak (ami az előadások játéka során bizonyosan javul). A Gróf Gyula által tervezett sokrejtekes, szándékolatlan aránytalan, kommersz biótorintázatokból alkotott teret jól felfestett karikatúrafigurákkal töltik fel a táncosok (Csere Zoltán, Rubi Anna, Kulcsár Noémi, Túri Lajos, Horváth Zita).

Az utóbbi időben több előadás fogalmazott meg antiutópikus víziót a kiüresedett világról, a debilizált fogyasztói társadalomról: ilyen volt a *Dagály*, a *Vészkejjárat - Excit*, vagy a *Ne kíméld, akiket szeretsz!*. A *Bifidus essensis* ilyen szempontból a vállalás optimális megoldása: kerek egész, végig gondolt, mindvégig szórakoztató, önreflexív, de nem felszínesen provokatív, s érvényesíti az Amerikai *psycho* utolsó mondatát: »This is not an exit.«

Ugrai István
színházajánló.hu

WILLIAM SHAKESPEARE

SZENTIVÁNÉJI ÁLOM VÍGJÁTÉK

Ez a komédia azon kevés Shakespeare művek egyike, amely megrendelésre készült. Southampton gróf anyjának esküvője alkalmából, a násznép közreműködésével került bemutatásra, így érthető, hogy a főúri közönség számára különös pikantériával bírt, hogy minden szereplőt ismertek és minden célzást azonnal megértettek. Színpadon azonban megbukott, a színházba járók elutasították a darabot. Majdnem három évszázadon át megcsönkítva játszották: más-más szempontok szerint csoportosították, illetve húzták meg a szöveget. Az 1827-es berlini előadáshoz Mendelssohn írta a kísérőzenét, melynek hatására általánossá vált, hogy a darabot zenés mesejátékként, esetleg bohózatként adják elő. Angliában az első teljes szövegű előadás 1914-ben volt, de a shakespeare-i mű mélyebb, teljes világot átfogó értelmezésével csak a XX. század második felében kezdtek foglalkozni a színházi szakemberek.

Magyarországon először 1864-ben, Shakespeare születésének 300. évfordulóján mutatta be a Nemzeti Színház, Arany János fordításában és Szigligeti Ede rendezésében. A jelen fordítást Nádasdy Ádám készítette 1994-ben, a budapesti Katona József Színház számára.

A *Szentivánéji álom* folytatása és egyben paródiája is a *Rómeó és Júliának*. Ugyanazt mutatja be, de máshogy: kifordítva és megsokszorozva.

Nem a szerelmes személyiség drámája, hanem a személytelen társasösztön megjelenítése. Itt nincsenek főhősök, mint

ahogy fő- és mellékszereplők sincs. Négy történettel a szereplők összjátékukban együttesen jelenítik meg a szerelem komplex mibenlétét. A szerelem: minden. Államügy, magánügy, elemi csapás és természeti csoda. Élet és művészet, káprázat és való, egység és sokféleség, állapot és mozgás. Egyszóval: átváltozás. Így mondja Ovidius. Más szóval: elváltóság. Így mutatja be Shakespeare.

Shakespeare-nél a szerelem mindig hirtelen támad. Egy pillantás elég, hogy lenyűgözzön két embert – két kéz összeér, s máris kábulatba esnek.

Az erotika talán egyik Shakespeare tragédiában és komédiában sem olyan brutális, mint itt. A szerepek felcserélődnek, a vágy visszájára fordul és kegyetlen játékká változtatja a szerelmi kergetőzést. Az lesz a partner, aki épp a legközelebb van. Megmutatja a bennünk élő ösztön hatalmát, mely védtelenné tesz bennünket nemcsak a világgal, de önmagunkkal szemben is.

*„Ami alantas, értékere csekély,
azt széppé teheti a szemvedély:
a képzeletünk lát szemünk belyett –
Ámori vaknak mondják az emberek.
A Szerelem nem mérlegel, csak kapkod:
van szárnya, nincs szeme: vaktába' csapkod.”*

Fordította: **NÁDASDY ÁDÁM**

Théseus	BLASKÓ BALÁZS
Hippolyta	DIMANOPULU AFRODITÉ
Lysander	SCHRUFF MILÁN
Demetrius	BÁNYAI MIKLÓS
Hermia	SZABÓ EMÍLIA
Heléna	MÉSZÁROS SÁRA
Égeus	SAFRANEK KÁROLY
Oberon	GÖRÖG LÁSZLÓ
Titánia	NÁDASY ERIKA
Pukk, Philostratus	BOZÓ ANDREA
Tetősi	RÁCZ JÁNOS
Tompor	MÉSZÁROS MÁTÉ
Vinkli	HÜSE CSABA
Sipák	SATA ÁRPÁD
Kórász	SZÍVÓS GYŐZŐ
Lavór	BALOGH ANDRÁS
Tündér	DÉR GABI

valamint:

**HORVÁTH ZITA, NAGY ESZTER KATA,
ZOMBORI DOROTTYA**

Díszlet: **JURAJ FABRY**

Jelmez: **SZÚCS EDIT**

Koreográfus: **BARTA DÓRA**

Zene: **MÁRKOS ALBERT**

Dramaturg: **HORVÁTH BARBARA**

Világítástervező: **NAGY ANDRÁS**

Súgó: **HORVÁTH ÉVA**

Ügyelő: **LUDÁNYI ANDREA**

Rendezőasszisztens: **LÁZÁR RITA**

Rendező: **RADOSLAV MILENKOVIĆ**

Nagyszínpad

Bemutató: 2009. október 2.

“Ez az előadás az, aminek Shakespeare mester szánta: tragédia, komikum, szórakozás. Színház, a kiforrott, klasszikusan időtálló fajtából, színház a javából. A Mester amúgy is fekszik az egrieknek. Tavaly jelentős szakmai sikert aratott a Velencei kalmár, idén a Szentivánéji álom gyanúhatóan meghódítja a közönség szívét is. (...) Radoslav Milenkovic pedig nem piszkálgatta a Szentivánéji álmot, hanem szívre vitte, még ha úgy is tűnik, hogy bicikliző svájcisapkás pasik tekernek ezen a színen. Az egri előadás egyszerűen korszerű. Nem kellett semmit modernizálni, mert Nádasdy Ádám fordítása (vajon Aranyé is ilyen ütős volt a maga korában?) annyira modern, hogy önmagában is öröm hallgatni. Pedig Shakespeare szövegeit csak kivételes színészek tudják értőn tolmácsolni. Szerencséje az egri teátrumnak, hogy ebben a darabban akad jó néhány ilyen.

Schruff Milán, Szabó Emília, Mészáros Sára, Mészáros Máté, Görög László, Safranek Károly, Sata Árpád, Nádasdy Erika úgy használják a Mester nyelvét, mintha titokban a Royal Shakespeare Company előadásaival lónék maguk. Bozó Andrea (Puck) és Bányai Miklós, pedig bájosan játssza el mindezt. De a beszélt nyelvnél nem áll meg az egri előadás. A teátrum sztárjai újabban kigyúrt táncossá képezték ki magukat, és »mellesleg« mozgásszínházi testbeszéd nyelven is folyik a kommunikáció, néha ellentétesen – azaz Shakespeare szándékának megfelelően – a kimondott szóval, Barta Dóra remek koreográfiájának köszönhetően. Ebből kerekedik aztán néha csuda.”

Weil Zoltán Iván
EgriSzín

“A világ színháztársaságában rengeteg új csapást próbálnak ki az alkotók, s ezek közül gyakorta fedezhetőek föl tévutak, melyek nem a közönséghez vezetnek. Ez az üsvény – melyet az egri teátrum egyre jobban kitapos magának – azonban batározottan olyan tisztásra vezet, melyen ott van az ünnepelni vágyó, színházzsűzrető sokadalom.”

Egres Béla
Heves Megyei Hírlap

“Ez az őszinteség az, ami igazán felemeli az estét. Ezek után hiába a zárókép a bilincseit csörgető szomorú Hyppolitával. Késő, mert a mese valódi mesévé válik, és minden értéken van kezelve. A kiváló egri társulat igen méltányos egyrészt a darabbal, másrészt a közönséggel: ebben az előadásban minden pontosan a helyére kerül, és ez így van jól.”

Ugrai István
színházajánló.hu

Ifj. Alexandre Dumas

A kaméliás hölgy

Dumas hallatlanul népszerű tragikus szerelmi történetének főszereplőjét valós személyről mintázta, regényt, majd prózai színművet írt a tényekből, később opera (Verdi: Traviata), nemrég musical (Legrand: Marguerite) és film (Luhmann: Moulin Rouge) formájában vált ismertté.

A mára már klasszikussá vált történet szerint Marguerite, Párizs körülrajongott kurtizánja a pénz és a fényűzés világában éli élvhajász életét. Partyk, ékszerek, alkoholtól tölti be hétköznapijait. Habzsolja az életet. A percek él, a másnap. Hiszen halálos beteg: a gyógyíthatatlan kór napról napra emészti fel szervezetét, miközben állandóan felfokozott, lázas állapotban tartja őt. Ördögi kör: leállni, óvni magát képtelen, mert hajtja a vére, de a kicsapongó életmód egyre közelebb űzi őt a halálhoz. Nem sajnálja magát, elfogadja sorsát. De találkozik egy fiatalemberrel, és a szerelem megváltoztat mindent. Most már élni akar, eltörölni a múltat, szakítani előző életével. Új ember akar lenni. A pénz és a hatalom világában azonban ez szinte lehetetlen...

A most bemutatásra kerülő adaptáció a valós történetből kiindulva mutatja meg, hogy lehetséges-e ellene menni a minket körülvevő világ törvényeinek, ki lehet-e szakadni, lehet-e megváltást remélni még itt, földi életünk során.

Bognár Róbert fordításának felhasználásával írta:
ALMÁSI-TÓTH ANDRÁS

Filmrendező, Gaston ... .. **KASZÁS GERGŐ**
Marguarite Gautier **JÁRÓ ZSUZSA/LÁZÁR ESZTER**
Armand Duval **ÖTVÖS ANDRÁS/CSERE ZOLTÁN**
Georges Duval ... .. **SAFRANEK KÁROLY**
Varville ... .. **VAJDA MILÁN**
Prudence... .. **SAÁROSSY KINGA**
Mauriac ... .. **TUNYOGI PÉTER**
Nanine ... .. **KULCSÁR NOÉMI**
Doktor ... .. **NAGY ANDRÁS**
Halál ... .. **TÚRI LAJOS**
Olymp ... .. **HORVÁTH ZITA**

Valamint:

**KISS RÓBERT, ZOMBORI DOROTTYA,
NAGY ESZTER KATA, FELEDI JÁNOS**

Díszlet: **CZIEGLER BALÁZS**

Jelmez: **FÖLDI ANDREA**

Fény: **PETHŐ JÓZSEF**

Koreográfus asszisztens: **MIRKÓCZKI ZITA**

Súgó: **SZECSKÓ ANDREA**

Ügyelő: **BAJUSZ ORSOLYA**

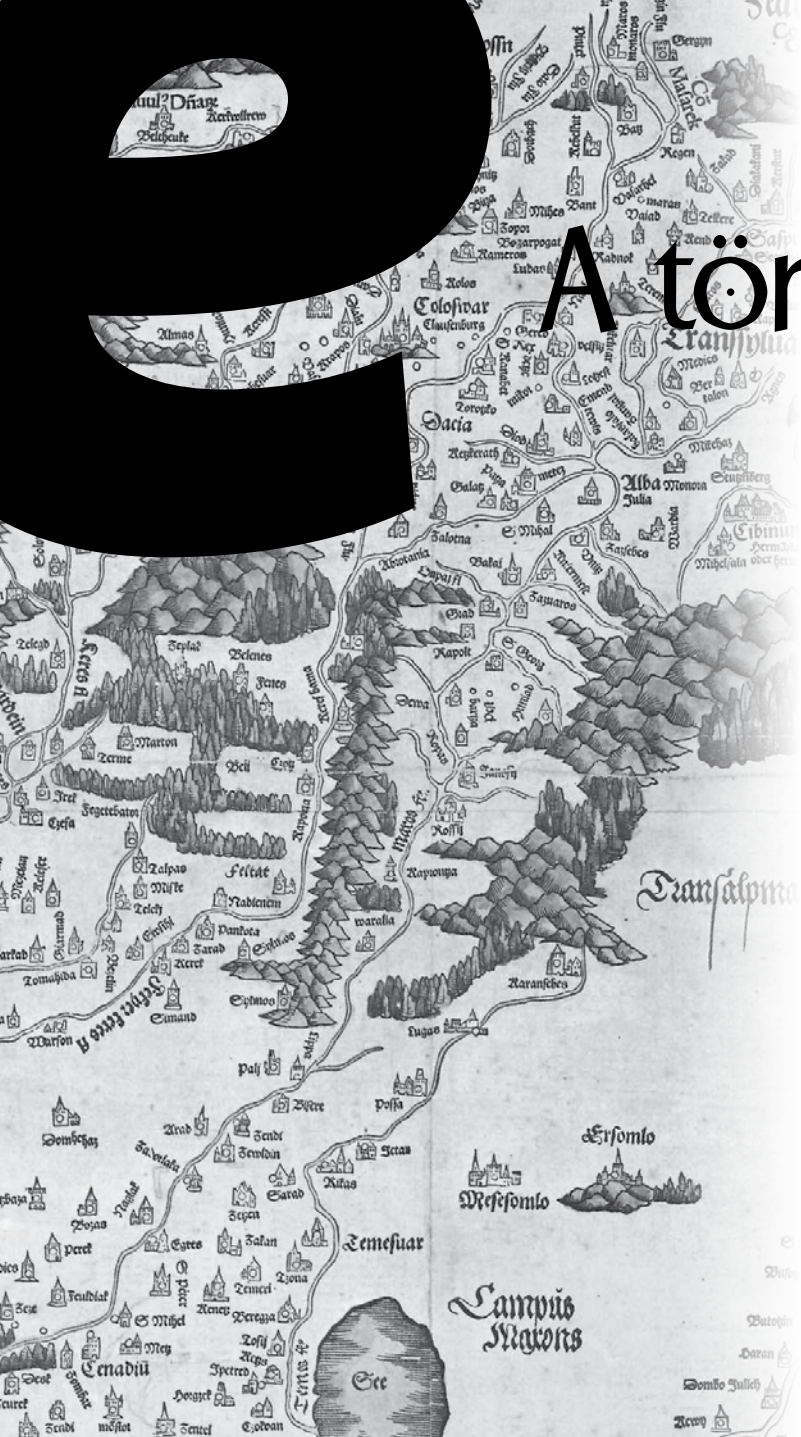
Rendezőasszisztens: **IVÁDY ERIKA**

Rendező-koreográfus: **BARTA DÓRA**

Nagyszínpad

Bemutató: 2009. november 27.

Márton László A törött nádszál

Történelmi játék két részben

Azt mondja a régi példabeszéd, hogy törött nádszálra nem jó támaszkodni, mert átlukasztja az ember tenyerét. Márton László szomorújátékának címe ezúttal is a főszereplőre, Báthory Zsigmond erdélyi fejedelemre utal: ő az a „*törött nádszál*”, aki a benne bízók vesztét okozza – ahogyan ő volt a drámatrilógia első részének címében olvasható „*nagyartőr*” és a második rész címében szereplő „*állhatatlan*” is. A Gárdonyi Színház ezzel a bemutatóval teljessé teszi Márton László nagyszabású színpadi trilógiájának bemutatását.

A mű, akárcsak a színpadi értelmezés, kerüli az aktualizálást, mégis a mához szól: a magyar történelem régi, tragikus korszakát a jelenből szemlélve, a mai néző önmagát ismeri meg pontosabban. A trilógia most bemutatásra kerülő harmadik része, *A törött nádszál*, harmonikusan illeszkedik a korábbi részekhez, melyeket már megismert és megkedvelt az egri közönség.

Zsigmond, miután megszilárdította hatalmát, visszaverte az Erdélyre támadó török sereget és vérbe fojtotta a székelyek lázadását, váratlanul Prágába utazik, Rudolf császár udvarába. Látogatásának hivatalos célja, hogy a törökök elleni újabb hadisegélyről tárgyaljon, ám Erdélyben az a híresztelés terjed, hogy valójában le akar mondani a fejedelmi székről, és át akarja adni Erdélyt a császárnak...

E híresztelések nyomán a fejedelmi udvarban újult erővel tör ki a hatalmi harc. Miközben a főurak java része már a császári helytartó fogadására készül, Jósika István kancellár (aki Báthory Kristóf törvénytelen fia lévén, Zsigmond testvére) magának igyekszik megszerezni a trónt. Ebben a törekvésében a hazatérő Zsigmond bátorítja, sőt látszólag támogatja is, miután kiderül, hogy nincs más választása, csakugyan le kell mondania a fejedelemségről. Ám a döntő pillanatban lelkifurdalás nélkül kiszolgáltatja testvérét a császári biztosoknak, ahogyan feleségét, a mellette végső-kig kitarító Krisztiánát is megszegényítő módon visszaküldi annak nagybátyjához, a császárhoz.

A búcsúzkodó Zsigmond a káosz és az anarchia küszöbén hagyja magára Erdélyt. Az országban anarchy pusztít, vallási zavargások törnek ki, és több kudarcba fulladt hadi vállalkozás teszi nyilvánvalóvá, hogy a közelgő újabb török támadásnak az erdélyi sereg nem tud ellenállni. Zsigmond a távozás pillanataiban arról ábrándozik, hogy:

*„Majd a távoli csillagzatokon
találunk másik magyar nemzetet,
éppannyira magyart, mint a magyart,
annyi különbséggel, hogy boldogabbat.”*

A nagyratörő című drámatrilógia harmadik, befejező része

BÁTHORY ZSIGMOND, Erdély fejedelme

SCHRUFF MILÁN

KRISZTIERNA, a felesége, Rudolf császár unokahúga

BOZÓ ANDREA

BOCSKAI ISTVÁN, váradi főkapitány

SAFRANEK KÁROLY

JÓSIKA ISTVÁN, Erdély kancellárja... **NAGY ANDRÁS**

THOROCZKAY MÁTÉ, gyulafehérvári prédikátor

KASZÁS GERGŐ

BÁSTA GYÖRGY, kassai főkapitány

MÉSZÁROS MÁTÉ

ISTVÁNFY MIKLÓS, nádori személynök

BLASKÓ BALÁZS

KORNIS GÁSPÁR, kincstárnok

VENCZEL VALENTIN

SENNYEI PONGRÁC, udvarmester

VAJDA MILÁN

LÖBL TERÉZIA, Krisztierna komornája

MÉSZÁROS SÁRA

KAKAS ISTVÁN, Krisztierna kincstartója

BÁNYAI MIKLÓS

NYIRŐ PÁL, váradi prédikátor ... **TUNYOGI PÉTER**

NYIRŐ PÁLNÉ ... **SAÁROSSY KINGA**

NAGY TAMÁS, diák, később katona ... **HÜSE CSABA**

DECSI JÁNOS, történet író ... **ÖTVÖS ANDRÁS**

JÓSIKA ISTVÁNNÉ Füzi Borbála

DIMANOPULU AFRODITÉ

NÁPRÁGYI DEMETER, gyulafehérvári püspök

KELEMEN CSABA

UNGNÁD DÁVID, császári követ **VÁRHELYI DÉNES**

BORSOLÓ JÁNOS, ítélőmester ... **SATA ÁRPÁD**

SZÉKELY MÓZES, kapitány ... **PÁLFI ZOLTÁN**

HUSZÁR PÉTER, alkaptány ... **HORVÁTH FERENC**

FERHÁT, temesvári pasa ... **RÁCZ JÁNOS**

LÁZÁR ISTVÁN, testőrség parancsnoka

SZÍVÓS GYŐZŐ

HASSZÁN ... **FEHÉR ISTVÁN**

IBRAHIM ... **VÓKÓ JÁNOS**

SZATURDZSI, török követek ... **LISZTÓCZKI PÉTER**

EGY POLGÁR ... **TÓTH LEVENTE**

EGY ASSZONY ... **DÉR GABI**

Díszlet: **CSANÁDI JUDIT**

Jelmez: **NAGY FRUJSINA**

Dramaturg: **RADNÓTI ZSUZSA**

Jelmeztervező asszisztens: **PIRITYI EMESE**

Zene: **MELIS LÁSZLÓ**

Fény: **BÁNYAI TAMÁS**

Súgó: **SZECSKÓ ANDREA/HORVÁTH ÉVA**

Ügyelő: **LUDÁNYI ANDREA**

Rendezőasszisztens: **D. KATONA MÁRIA**

Rendező: **CSIZMADIA TIBOR**

Nagyszínpad

Bemutató: 2010. január 8.

„Márton László emelkedett nyelvezetű, de így is fürgé szavú verses drámájának nem legfőbb sajátja az erdélyi történelem egy shakespeare-i szakaszára rávitt cinizmus. Az (ön)ironikus, okos beszédmód alól is tragikum tör föl. Csizmadia Tibor rendezése jól szabályozza a történelmi piknik és pánik eseményrendjét. Bármit hoznak össze vagy bordanak szét a helyzet uralására a jövő betájolására tökéletesen alkalmatlan figurák, a veszteség látszik a legélesebben: ami nem sikeredett. Ami szinte a kezükben volt, fejedelemlenek, főrendeknek, magyaroknak, ide sodródottaknak – s mégis fuccs. Nem elsősorban a török és a Habsburg kettős szorításától.”

Tarján Tamás *Az állhatatlanról*

„Kristálytisztán látszik a szakítás egy tradicionális »történelmi dráma játékmódjával«, s ezzel egészen világossá válik az is, hogy a múlt ködébe vesző alakok mondanivalója éppen ezzel a nemcsak természetes, de mai hangütéssel válhatna egészen elevenné.”

Sz. Deme László *A nagyratörőről*

mini

„Egyszer volt, hol nem volt...” – volt egyszer egy társulat, amely minden alkalommal más és vadonatúj zenés mesejátékot játszott, ami egyszer sem volt, sehol sem volt. A Momentán Társulat improvizált előadásain a gyerekek választják ki, hogy ki legyen aznap a főhős, és ki legyen a „főgonosz”, miért küzdjön a hős és ellenfelei hogyan törjenek borsot az orra alá. Van úgy, hogy a gyerekek által javasolt probléma – ami a történet alapjául szolgál – egy egyszerű gyakorlati feladat megoldása, mint mondjuk egy elromlott bicikli megjavítása, de van, hogy a főhősnek olyan komoly kihívásnak kell megfelelnie, mint annak elérése, hogy a gyerekek nehegy szerelembe essenek. Az előadásban keverednek a klasszikus és modern mesék elemei, a történet tele van zenével, humorral és meglepetéssel. Egy mese, amelyben a gyerekek végig aktív irányítói az eseményeknek: ők segítik a hősöket, javaslataik, kéréseik beépülnek a varázslatos történetbe; nézők, írók és résztvevők. A kifogyhatatlan ötleteiről és felszabdult játékkedvéről ismert Momentán Társulat igazán méltó és inspiráló partnerre talál a gyerekek személyében: a mini egy varázslatos történet, amelynek csak a gyermeki fantázia szab határt.

Aki csak teheti, járjon utána...!

„A színészek segítik, kiegészítik egymást. Egyszerre látják el színészi és pedagógiai funkciójukat: szeretettel, figyelemmel fordulnak a gyerekek felé, és egyenrangú partnereként kezelik őket. Ha segítik őket, megköszönik, ha tartóztatják őket, lelkiismeretükre próbálnak hatni, nem sajnálva az időt tőlük. Ha kell, táncot improvizálnak, ha kell, dalszöveget, amikből igen mókás jelenetek sülnek ki. Mindent összevetve: az előadás egy merész és újszerű próbálkozás, amely a mindenkiben (színészekben, szülőkhöz, nagyszülőkhöz, picikhez, nagyokhoz) egyaránt ott rejlő gyermeki fantáziára épít. A gyerekek számára így bizonyosan nagy élményt nyújt, mert kiélethetik képzeletüket.”

Sára Eszter
színházajánló.hu

„A mini című darab azonban kifejezetten a gyerekeket célozza meg: a társulat honlapja szerint elsősorban a 6-10 éveseket, de szemlátomást az ennél fiatalabbak (és idősebbek, akár a szülők) is jól szórakozhatnak a közösen összerakott színművön. (...)

A színészek (kvázi szerzők) figurateremtő humora mellett a gyerekek jellegzetes viccei is nagyban rásegítenek a darabra: az egyik ifjú néző a mese központi tárgyának például a fénybarlangban található fénykővet javasolja, melyet – a vízkeő analógiájára – fénykőöldővel lehet megsemmisíteni. A cselekmény egy pontján a szereplőknek egy másik, bangsúlyozottan varázslatos tárgyat kellene találniuk, ekkor pedig a fogkefe kerül ki győztesen a gyerekek bemondásaiból. (...)

Összességében elmondható, hogy a színészek (akik közül néhányat, például Nemes Takách Katát vagy Molnár Leventét színkronszerepekből is ismerhetünk) remekül veszik a közönség vagy a moderátor által felállított akadályokat, és a gyerekekkel is jól szót értenek – még a különösen nehéz, énekes-rímes improvizációik is mennek nekik, ha zeneileg nem is mindig tökéletesen, de mindenképpen viccesen. És a legjobb, hogy a Minit többször is megnézhetjük, sosem lesz ugyanolyan, mint az előző volt.”

Apats Gábor
kultúra.hu

Momentán Társulat

Míni – interaktív mesejáték kicsiknek és a nagyoknak

6-10 éves gyerekeknek és „mindenkinek, aki szereti”.

Játsszák:

**BÓDY GERGELY, BOLDOGHY BORBÁLA,
HARSÁNYI BENCE, KISKOVÁCS ATILA,
MOLNÁR LEVENTE, NEMES TAKÁCH KATA,
PIRISI LÁSZLÓ, SIMONYI BALÁZS,
TÓTH BARNABÁS, VÁRADY ZSUZI**

Első előadás: 2009. október 16.

Csörgess meg!

„A mobiltelefon átszövi a mindennapjainkat. Teljesen megváltozott az életünk, az enyém is. A Csörgess meg! arról szól, amit én látok a mobiltelefonálásból.

Ülök valahol és hallom, hogy telefonálnak, akarva akaratlanul részese vagyok a beszélgetésnek, pedig nem tartozik rám. Régen bemutatkoztunk, most rá van írva a kijelzőre, ki keres, ha akarom, felveszem, ha akarom, nem. A mobil rossz szokásokat rögzít, rontja az illetet, az érzelmeinket, a kapcsolatainkat.

Másrészt viszont a mobiltelefon életet menthet, beleszörög egy színházi előadásba, segítséget nyújt... ott van a mindennapjainkban.

Ez a rendbagyó előadás hasonlóan készült, mint a Hírlap-Színház. A Hírlap-Színház sikerén felbuzdulva, ezekkel a színészekkel szerettem volna egy másfajta előadást csinálni. Kiderült ugyanis, hogy az együttműködés milyen jó, és hogy ezek a színészek milyen kreatívak, izgalmasan gondolkodnak. Nagyrészt ők írták a jeleneteket is, Sirokay Bori dramaturg vezetésével. Sőt, elárulom, hogy az előadás zenéjét is a színészek játsszák...”

Máté Gábor
az előadás rendezője

mobil revü színészekre és telefonokra

Szereplők:

**BÁNYAI MIKLÓS, FENYŐ IVÁN,
GÖRÖG LÁSZLÓ, HÜSE CSABA, KASZÁS GERGŐ,
MÉSZÁROS MÁTÉ, ÖTVÖS ANDRÁS,
SCHRUFF MILÁN, VAJDA MILÁN,
BOZÓ ANDREA, FEKETE GYÖRGYI,
JÁRÓ ZSUZSA, MÉSZÁROS SÁRA**
és
BOZSÁNYI LILIÁNA

Díszlet: **CZIEGLER BALÁZS**

Jelmez: **KOVÁCS ANDREA**

Dramaturg: **SIROKAY BORI**

Irodalmi munkatárs: **GAZDAG PÉTER**

Dalszöveg: **MÁTHÉ ZSOLT**

Zenei munkatárs: **NAGY ZOLTÁN**

Táncbetét: **TÚRI LAJOS**

Ügyelő: **LUDÁNYI ANDREA**

Rendezőasszisztens: **LÁZÁR RITA**

Rendező: **MÁTÉ GÁBOR**

Nagyszínpad

Bemutató: 2009. november 6.

„A darab igazi erőssége abban rejlik, hogy ez nem egy egyszerű kabaré. Nem csak a már jól ellát véletlen szerepcseréknek, mellészólásoknak, félreértések sorozatának telefonos szituációkba átépített sorozata. Hiszen, szinte minden jelenetben ott lapul az emberek közötti kommunikáció megváltozása, és az abban rejülő társadalmi feszültségek felszínre törése. Az állandóan lappangó és felszínre is törő komikum mellett fontos szerepet játszanak, és jelentősen növelik az előadás színvonalát, és teszik azt igazán maradandó színházzá a kiválóan megrendezett drámai jelentek: a »hétvégi« apukák és gyermekük egymástól való fokozatos eltávolodása, az egymással már csak telefonon beszélő párok bemutatása, a beteg kisgyermeknek telefonon mesélő apuka ügyetlenkedése.

Kiemelni a színészek közül nem lehet senkit, mivel mindenki magas színvonalon játszott. Szinte mindenkinek volt a folyamatos karakter- és életkorráadások közepette olyan jelenete – sokaknak több is –, amelyben maradandót alkotott, és amelyre még sokáig emlékezni fogunk. Gondoljunk csak Fenyő Iván, Görög László, Ötvös András liftes jelenetére, Mészáros Sára öregasszonyos szerencsétlenkedésére a telefonnal, Bozó Andrea »kakilj a mellelre«-féle szextelefonos mondataira, Járó Zsuzsa és Fekete Györgyi az illetlen, előadás közben mobilozókról szóló duettjére, Mészáros Máté öntáskájára és rosszul elküldött sms-eire, Hüse Csaba fejére ragadt sisakjára, Schruff Milán

csöves Mercuryhoz hasonlító figurájára, Bányai Miklós remek betelefonálás műsorparódiájára, Kaszás Gergő sündörgéseire és benyelt aprópénzre, Vajda Milán szerencsétlen félrehallásaira, illetve Bozsányi Liliána remek táncos produkciójára. És a sort bátran kezdhetnénk előlről.” (...) „Máté Gábor újra nagyot alakított társulatával. Remek színészi teljesítményekkel, élvezetes és parodisztikus zenei és táncos elemekkel. A zenei elemeket említve Ötvös András beatboxos és rapperi képességeit látva mindenféle ellenszavazat nélkül átadnám neki az egri Csibokaszári lakótelep tiszteltbeli rap-szódíjtája címet.”

Magyar Krisztián
Liccumi Paletta

„A Csörgess meg! tebát az előadás legalább felében nem a mobilról, hanem a társas lényről próbál érvényes gondolatokat megfogalmazni, meglepetésre távolról kerülve a közbelyességet – a másik felében meg egész egyszerűen remek színészek remek gegjeit prezentálja. Járó Zsuzsa és Fekete Györgyi színházban mobilozókról szóló énekes duettjének lejátszását pedig kötelezővé kéne tenni minden színházban: unalmas már folyton csak egyszerűen annyit, hogy »kérem, kapcsolják ki mobiltelefonjaikat.«”

Kovács Bálint
kultúra.hu

Erich Kästner

Május 35

vagy Konrád a
Csendes-óceánhoz lovagol

Konrád azt a házi feladatot kapta az iskolában, hogy a Csendes-óceánról írjon fogalmazást. No de ki tud csütörtök délután a Csendes-óceánról leckét írni?

Még szerencse, hogy Konrád nagybácsija Ringelhuth bácsi! És az is nagy szerencse, hogy éppen május 35-e van, ezért aztán nem csak a hússalátát ehetjük málnaszörppel, de azon sincs mit csodálkoznunk, ha becsönget hozzánk egy szalmakalapos, nagy, fekete ló, és udvariasan érdeklődik a kockacukorkészleteink iránt. Ráadásul ez a paripa egyetlen telefonnal megtudakolja, merre vezet a legrövidebb út a Csendes-óceánhoz: éppen a Ringelhuth bácsi előszobájában álló nagyszekrény hátsó falán át!

Szédítő utazás kezdődik. Hőseink eljutnak Eldorádóba, ahol a szilvafán szilvalepény terem tejszínhabbal, s a kívánságok valóra válnak. Már csak egy remek görkorcsolya kell, és megtalálják a kastélyt, ahol a történelem hírességei ólomkatonákkal játszanak. Beléphetnek a fordított világba, ahol a gyerekek a felnőttek és a felnőttek ülnek az iskolapadban. Meglátogatják az Automatavárost, ahol minden önmagától működik. Sétálgatnak az Egyenlítőn, királytigrirek, cápák és bálnák között.

S amikor már igyekezni kellene, hiszen Ringelhuth bácsi este a gyógyszerárban dolgozik, az a legnagyobb szerencse, hogy az őserdő kellős közepén egyszer csak felbukkan a barna ruhásszekrény, s már lehet is indulni hazafelé.

Hipp-hopp otthon vagyunk, éppen időben, elvégre május 35-e van!

Van mit mesélni, az biztos! És amit nem lehet csak úgy elmondani, hát majd eléneklik világlátott hőseink: Konrád, Ringelhuth bácsi, és a mindenkinél okosabb Negro Kablo, a fekete ló.

Ez lesz aztán a Csendes-óceáni dolgozat!

Fenyő László fordításának felhasználásával
színpadra alkalmazta:
KŐRÖSI ZOLTÁN

Konrád ..... **MÁKOS ATILA**
Ringelhuth bácsi ..... **SAFRANEK KÁROLY**
Negro Caballo ..... **PÁLFI ZOLTÁN**

Valamint:
**DÉR GABI, NAGY ANDRÁS, RÁCZ JÁNOS,
SZABÓ EMÍLIA, VÓKÓ JÁNOS**

Díszlet: **CZIEGLER BALÁZS**
Jelmez: **KOVÁCS ANDREA**
Zene: **DARVAS FERENC**
Zenei vezető: **NAGY ZOLTÁN**
Koreográfus: **KULCSÁR NOÉMI**
Ügyelő: **BAJUSZ ORSOLYA/HÓDOSI ILDIKÓ**
Súgó: **SZECSKÓ ANDREA**
Rendezőasszisztens: **D. KATONA MÁRIA**

Rendező: **CSIZMADIA TIBOR**

Nagyszínpad
Bemutató: 2010. január 20.

Protovinné
Zsilinszky Erzsébet
EMJV Polgármesteri Hivatal,
szakmai főtanácsadó

„Az önkormányzat számára prioritást élvez a színház, hiszen a Harlekin Bábszínházzal együtt a város egyetlen művészeti intézménye. Ezért is nagyon kedves számunkra és nagy becsben tartjuk. Amikor mindezt költségvetési mércével mérjük, akkor sajnos nem tudjuk mindig megfelelő mértékben megmutatni, mennyire fontosnak tartja a színházat a város. Az épület elsődleges helyszíne a legtöbb nagy rendezvényünknek, állami ünnepünknek, otthont ad a Tavasz Fesztivál vagy a Kárpát-medence kincsei eseményeinek.

Azt hiszem, a társulat tagjai, a színészek le tudják mérni, mennyi szeretetet kapnak a nézőktől. A művészek egrivé váltak, részesei a város kulturális életének. A nézők a színháztól kaphatnak plusz impulzusokat, a nyílt próbák, színházbejárások jó lehetőségek arra, hogy közvetlen kapcsolatot teremtsenek a művészekkel. Fontos a fiatalok megnyerése. Akár az előadásokkal, akár utána az alkotói beszélgetéseken. Ezt lehetne bővíteni, hogy többször is beszélgessünk a színházról, mint művészetéről. Rá lehet segíteni, hogy a néző fogékony legyen az új kezdeményezésekre, ami közös öröm színésznek és a közönségnek is.

Nagyné
Rózsa Zsuzsanna
Füzesabony

„Kevesebb szeretet jut el színházba, mint ahányszor szeretnék. Legtöbbször a lányommal jövök, vagy az osztályához csatlakozom. Úgy gondolom, az egri társulat magas színvonalú előadásokat hoz létre. Országos mércével is nagyszerű színészi játékot látunk itt. Engem teljesen elvarázsol, ellazít a színház, elfeledtet minden problémát.”

Gondolok itt a modernbb rendezésekre, mint A velencei kalmár, vagy a Bifidus, melyeknél egy előadás utáni feldolgozó beszélgetés sokat segíthet a nézőknek a produkciók mélyebb megértésében, és felkészítheti őket későbbi hasonló előadások értő befogadására. Az már a színház feladata és felelőssége, hogy mit nyújt, illetve hogyan tudja bevonni a közönséget az alkotó folyamatokba.

A Kritikusok Céhe idei díjazása jól mutatja, hol tart ma a színházak között az egri társulat. Valamennyi előadást láttam a díjazottak közül, és azon túl is sok produkciót megnéztem vidéken és Budapesten egyaránt. Ez alapján is mondhatom, hogy a Gárdonyi Géza Színház benne van az országos vérkeringésben. Olyan bemutatókat hoz létre, amelyek mellett sem a szakma, sem a közönség nem megy el szó nélkül. Nem baj, ha vita övezi az előadásokat, mert pl. A velencei kalmár rendezői oldalról is elismert darab lett, és a közönség is szereti. Mindenképpen minőséget hoz létre a társulat. Erős, felkészült színészgárda dolgozik itt. Jó a válogatás, jó az irányítás és jó a társulat.”

Besenyei Elemér
Parád

„Öt éve, amióta nyugdíjasok lettünk, van bérletünk, most már több időnk van kikapcsolódni. Pestre is szoktunk járni színházba, de mivel parádiak vagyunk így Eger közelebb áll a szívünkhez. Ez az évad nagyon jól indult. Jó a darabválasztás, remek repertoárnak ígérkezik az idei. Tetszik, hogy a klasszikus darabokat újra feldolgozzák, ezáltal fiatalossá válnak, újra gondolhatja az ember. Szeretjük a zenés vagy a történelmi témájú produkciókat is. Friss élmény a Csörgess meg! előadás, jól szórakoztunk rajta. De örültem, hogy bekerül a bemutatók közé A törött nádszál című történelmi játék is, kíváncsian várjuk.”

Dr. Benkár József
Heves Megyei Önkormányzati Hivatal,
főjegyző

„Nagyon fontos intézménynek tartom a színházat. Csodálattal nézem a színészeket, akik alkotó, teremtő munkát végeznek. Hol történelmi karaktereket, hol napjaink figuráit formálják meg. Szeretek színházba járni, még ha néha kevés időm is van rá. Engem megnyugtat, kikapcsol és pihentet a színház. Ezért inkább a zenés darabokat szeretem, az operettet és a musicalt. A fenntartó, Heves megyei önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a teátrum biztonságos működésére. Partnerek voltunk az előadóművészeti törvény megszületésénél is abban, hogy ebben az évben a tervezetthez képest jelentősen több támogatást adunk. Ezzel szeretnénk segíteni, hogy a társulat továbbra is ilyen színvonalas előadásokat hozzon létre a jövőben is.”

Engel Tibor
Füzesabony

„Még sohasem tettem fel magamnak a kérdést, hogy mi a színház, mit jelent nekem a színház? Csak azt tudom, hogy szeretek színházba járni. Évek óta van bérletem. A sok év alatt láttam sok előadást, sok kellemes élményem volt. Volt, amikor maga a darab nyújtotta az élményt, volt, amikor egy színésznő, színész, vagy a színészek együttes alakítása nyerte meg a tetszésemet. Az utóbbi években a barátainkkal együtt járunk az előadásokra. Magam a hagyományos, ismert, irodalmi értékeket tükröző darabokat kedvelem. Ilyen volt például »A száz év magány«, ami hatalmas olvasmányélmény volt, s érdeklődéssel vártam, hogy hogyan lehet ezt színpadra vinni. Azt gondolom, hogy nagyon jól sikerült, különösen jónak találtam a szereposztást. Tudom, hogy a színház mindig a mához szól. Azt is tudom, hogy a művészetek nem igen szeretik a formai, tartalmi kötöttségeket, inkább játszanak a formákkal. A színpadon sokszor hallunk olyan szavakat, kifejezéseket, amelyek nem nagyon bírnák el a nyomdafestéket. Nem vagyok prűd, de az esetek egy részében úgy éreztem, hogy nem kellett volna föltétlenül ilyen kifejezést használni. Szívesen látnék több zenés előadást vagy operettet is a színház repertoárjában.”

Weil András
Eger

„Csaknem minden előadást láttam az elmúlt két évben. Nagyon szeretek ide járni. Az előadások fiatalosak, tetszik, hogy a klasszikusokat is újra feldolgozzák. Így azokat a darabokat vagy történelmi korszakokat is meg tudom érteni, amik azzal foglalkoznak, amikor még nem éltem. Az előadások és az egyéb programok megszólítják a tizenéves korosztályt. Sok hozzám hasonló 17 éves diákot látok a nézőtéren. Szívesen látnék még több olyan táncos, zenés produkciót, mint pl. a Chicago, ami egyszerre volt látványos és szórakoztató, de kicsit elgondolkodtató is.”

„Meg akarom fejteni, hogyan működnek az emberek”

Beszélgetés Kaszás Gergővel.

1986–1990	Színművészeti Főiskola
1990–1994	Katona József Színház
1995–1996	Düsseldorf
1997–2001	Bárka
2001–2002	Szabadúszó
2002–	Gárdonyi Géza Színház

Fontosabb díjak:

Jászai Mari díj
Egri Páholly díj (háromszor)

Fontosabb szerepei:

PUCK (Shakespeare: Szentivánéji álom)
HAMLET (Shakespeare: Hamlet)
FESTE, A BOLOND (Shakespeare: Vízkereszt)
RIMBAUD (Christopher Hampton: Teljes napfogyatkozás)
CSACSINSZKY PALI (Szép Ernő: Lila ákác)
FAUST (Goethe: Faust)
DON JUAN (Ödön von Horvath: Don Juan megjön a háborúból)
JIMMY PORTER (Osborne: Dühöngő ifjúság)
KATURIAN (Martin McDonagh: A párnaember)

– Nagyon szeretem, hogy sok különböző vér csordogál bennem. Apai nagyapám nevelőszülőknél nőtt fel, nem tudott írni, olvasni. Anyai nagyapám ágán lőfő székelek voltak, kaptak nemességet is az 1600-as években. Orbán Balázs a híres székelýföld leírásában kiemeli, hogy Dálnokról származott Péter Simon katona, aki Báthoryval ment Lengyelországba, ő volt a fejedelem kedvence, szeretett inni, bohóckodni, szerette a lova-

kat – ő az egyik őszám. Anyai nagyapám írt, jelent meg regénye, a Belvárosi Színházban (a mostani Katona) előadták a verseit, jeleneteit. Két hónapig színházat is csinált, de hamar csődbe ment.

Anyám finom, érzékeny ember. Csak érettségije van, de rengeteg igényes szépirodalmat olvas, a Krétakör előadásaira jár közel hetven évesen.

Apám mélyszegénységéből jött, szinte analfabéta szülőlkkel. Tizennégy évesen elszökött otthonról, bebiciklizett a szomszéd városba, hogy gimnazista akar lenni. Valami nagyon hajtotta, ösztönösen, szikrázóan okos ember volt. Testnevelési főiskolát végzett, cselgáncsedzőként, majd sportújságíróként dolgozott. Sűrű, zömök, szicíliai típusú ember volt a picí, törékeny anyám mellett.

– Hogy keveredtél a színészethez?

– A Ferencvárosban nőttem fel, a sulí közel volt a rádióhoz. Akkoriban rengeteg hangjáték, mesejáték készült. Szétküldtek leveleket, hogy a tanítónénik válasszák ki, küldjék el hozzájuk az ügyes, szavalós gyerekeket. Harmadikos voltam, amikor Bíró Ica néni az én jelentkezésemet is beküldte. Egy Kertész Mihály nevű embernek megtetszettem, bekerültem egy stúdiós képzésbe. Egy év után elkezdtek jönni a felkérések hangjátékokra. Már főiskolás voltam, amikor az egyik osztálytársnóm barátja volt Kornis Mihály író. Kiderült, hogy ő az egykori Kertész Mihály a rádióból. Akkor elmondta, hogy mit látott bennem. Hogy teljesen normális gyerek voltam, plezúrokkal a térdemen a focitól, de látta, hogy érzem a tétjét a színészi munkának, amin dolgozom, arra nagyon koncentrálok.

Négy év rádiózás után, nyolcadikos koromban döntöttem el, hogy színész leszek. Egyrészt jó volt belebújni mások bőrébe, és sok sikerélményem volt, dicsértek.

Másrészt dolgoztam együtt Páger Antallal, Ruttkai Évával, Bulla Elmával, Balázs Samuval, Major Tamással. Páger Antallal például volt egy óras, kétszemélyes hangjátékunk. Azt azért lehetett érezni gyerekként is, hogy ők valakik. Nagyon élveztem nézni, hallgatni, ahogyan ők léteztek, éltek, dolgoztak. Azt éreztem, hogy ilyen érdekes emberekkel szívesen leélném az életem. Az én korosztályom ezekkel a színészekkel már nem találkozott, nekem gyerekként megadatott. Szóval a Madách gimnáziumba mentem irodalmi-dramai tagozatra. Ez már erős döntés volt a pálya felé, bár az osztályfőnököm szerette volna, ha a matekkal megyek tovább, abból is jó voltam. Nem arra mentem. Kicsit bánom, hogy nincs már reneszánsz világ, ahol 10-15 dolgot lehetne csinálni magas szinten, párhuzamosan.

– Szeretnél ilyen világban élni?

– Meggyőződésem, hogy ha valamiben valaki tehetséges, akkor ez a közlési szándék bármilyen téren kijöhet, aminek megtanulja az ember a mesterségbeli fogásait. Tudom, hogy ha tudnék festeni, bútort faragni, ott is kijönné belőlem valami. Egy szakmának, a színészetnek is el lehet sajátítani a mesterségbeli fogásait, akár tökéletesen is. De ami igazán lenyűgözi a nézőt, az nem a technikai bravúr, hanem ez a belső közlési szándék, amikor valami többlet „kiabál” a színészből. Sajnos a világunk most nem ennek kedvez. Már az sem olyan egyértelmű, hogy ki a jó színész. Amikor én főiskolás voltam, ez még egyértelmű volt. A jó színész Őze Lajos. Aki egy nyári színházban egy történelmi darabban Vazulként annyit mondott a feléje közelítőknak, hogy „Joga van-e?” De ezt olyan elképesztően mondta, hogy mindenki megállt, lehetetlen volt közelebb menni. Ez mennyivel igazabb színházi pillanat, mint amikor valaki előre megbeszéli, hogy figyelj, amikor így csinállok, akkor majd ijedj meg és ne gyere közelebb? Szóval tudtuk: ilyen a jó színész. Ma ha valaki leforgat 3-4 reklámfilm, belekerül valamilyen szórakoztató izébe a tévében, van óriásplakát, van pénz, a lakótelepen mindenki megismer – azt is lehet hinni, hogy akkor ez a színészet. Amit én színészetnek hívok, biztos olyan utat fog bejárni, mint a komolyzene – a szakma-

beliek el fogják ismerni az értéket, meg még pár száz ember, de a széles tömegekhez már nem fog eljutni. Fel vagyok készülve rá, hogy illegalitásba kell vonulni. 15 év múlva egy pincében fogok pár színésszel egészen remek előadásokat csinálni, maximum 150 embernek, kevés pénzért – és én nem leszek ettől boldogtalan. Gábor Miklós *Hamletjét* vagy Darvas Iván *Egy örült naplóját* annak idején egy egész ország látta, szinte kötelező része volt a társasági etikettnek, nem lehetett úgy beszélgetni, ha nem láttad ezeket. Ha ma valaki olyanokat mond nekem, hogy például jó volt ez a *Faust*, csak kicsit nehéz, vagy hogy miért kellett a *Párnaemberbe* olyan sok vér meg csúnya beszéd, az szokott lenni a viszontválaszom, hogy képzeljék el a következő

jelenetet: odamegy valaki Bartókhhoz, és azt kérdezi: „Szép, szép ez a *Concerto*, de nem lehetne valami könnyed romantikus melódiát is belerakni, hogy jobban tessen nekünk?” Nem lehet ezzel szórakozni. A műélvezet energiákat igénylő időtöltés, a közönség részéről is. Ha a nézőtérén azzal a szándékkal foglalnak helyet az emberek, hogy „dolgoztam ma egész nap, szórakoztassanak egy kicsit” – akkor ott nem fog műalkotás létrejönni. Ha egy közönség együtt gondolkodik, érez egy előadással, az energiákat és szárnyakat ad a színésznek, aki vissza is adja ezeket az energiákat a nézőknek. Ellenkező esetben viszont nem történik meg az előadás, se itt, se ott. Nem kell nekem sok, csak annyi, hogy valaki gondolkodni, érezni jöjjön a színházba.

– Benned mi ez a bizonyos közlési vágy, energia?

– Meg akarom fejteni, hogyan működik az ember, és ezt meg akarom mutatni másoknak. Szeretek rájönni dolgokra. Minél többször olvasom, próbálom a szerepet, annál több dolog nyílik meg. Akkor tudok igazán expresszív lenni a színpadon, ha minden másodpercét megfejtettem a szerepnek, ha tudom, miről beszélek – és ekkor a néző is érezheti ezeket a kis csodákat, nekem pedig jó érzés, ha látom, ők is átélik a megfejtéseimet majdnem teljes összetettségükben, minden kis részlettel, amiket én a tizenhetedik olvasásra értettem meg, hogy aha, erről van szó.

– Te már főiskolásként berobbantál a szakma élvonalába...

– Szerencsés voltam, hogy Székely Gábor és Zsámbéki Gábor osztályába jártam. Harmadéven Zsámbéki a *Vízkeresztben* rám osztotta a bolondot a Katonában. Ugyanekkor Balikó Tamás vizsgarendezésével, a *Teljes napfogyatkozással* elnyertük az évad legjobb előadása díját. Ennek a két dolognak nagy visszhangja volt, rám is elkezdtek odafigyelni. Már gyakorlatra is a Katonába mentem, 90-től oda szerződtem. Zsámbéki Gábortól tanultam a legtöbbet életemben.

– Miért jöttél el?

– Lótenyésztést akartam tanulni, meg is beszéltek, hogy lehet majd a színház mellett. Aztán egy helyzetben Zsámbéki mégis azt mondta, most nem enged el három napra. Ha nincs más megoldás, felbontom a szerződésemet. Írásba adja? Igen. Kiviharzott, én fogalmaztam. „Kezdeményezem a szerződésem felbontását.” Visszaviharzott, kezdeményezi, vagy felbontja? Felbontom. Akkor azt írta. Megint ki, én írtam, ő kint átrendezte a műsortervet, minden darabból kivett, aznap estétől nem tehettem be a lábam a színházba. Ez volt ősszel, tavasszal hívtak Düsseldorfból, hogy megnéznének egy darabhoz. Honnan tudják, ki vagyok? Zsámbéki Gábortól. Tisztességes volt velem. Bekerültem egy szennzációs projektbe, ahol 9 ország 14 színésze játszott a saját nyelvén beszélve a *Szentivánéji álmot*. Mi nyitottuk meg a berlini Theatertreffen-t, rengeteg fesztiválon sikert arattunk. De akkor már egy másik *Szentivánéji álmot* megváltoztatta a sorsomat.

– Bárka?

– Igen, a Csányi János rendezte *Szentivánéji álmoról* van szó, melynek társulatával (és ezzel a darabbal) megalapítottuk a Bárka Színházat. Scherer Péter, Mucsi Zoltán (Kapa), Murányi Tünde, Udvaros Dorotty, Széles László. Megláttunk egy tornatermet a Józsefvárosban, és azt mondtuk, ebből színház lesz. Tíz színész, három rendező, két író. Tasnádi István és Kárpáti Péter rendes tagok voltak, ismertek minket, ránk írtak darabokat, ez egy nagyon jó színházi gondolat volt. Természetes volt a próbákon, hogy mindenki ötletelt. Sokat néztük egymás próbáit, előadások után rengeteget beszélgettünk.

– Mi romlott el?

– Ez az őszinte kommunikáció. Nem mindent osztott már meg velünk az igazgató. Elkezdett önjáróként igazgatni, egyre feljebb ülni. Tízből hatan elszereztünk.

– Miért nem csinálod meg másokkal még egyszer?

Azt a helyzetet, amire itt Egerben bukkantam 2002-ben, én hasonlóan éltem meg a Bárkás évekhez. Vendégként játszottam itt Goldoni *Kávébázában* egy nyáron. Csizmadia Tibor kérdezte, nem szerződne-e ide. Jó, de mi vár rám? És akkor elmondta, hogy ő itt építkezni akar. Építsünk fel egy társulatot. Szerintem ez azóta bravúrosan sikerült. Rengeteg tehetséges ember került ide. Ezt a mai napig élvezem. Az életben sokszor öregnek érzem már magam, egy jó próbától viszont olyan virgocnc leszek, mint egy óvodás gyerek.

– Te mindig olyan helyen vagy, ahol értelmes dolog történik...

– A volt pesti kollégáim részéről mindig érzek egy kis lesajnálást, hogy vidéken vagyok, nem szem előtt. Közben ez annyira tök mindegy. Egyetlen egy dolog érdekel: értelmes, szándékkal teli emberek között lenni. És ez itt most Egerben maximálisan megvalósul. Úgyhogy jól érzem itt magam. Ez a fontos. Nem a hírnév izzgat.

Lejegyezte: Jónás Péter

Boldog születésnapot, Bókai Mária!

A népszerű színész nő tavaly volt 70 éves. Bókai Mária bár már nyugdíjas, ma is ezer szállal kötődik Egerhez. 1987-től alapító tagja lett az állandó társulatnak. Egyike azon színészeknek, akik remek alakítást nyújtottak zenés és prózai szerepben egyaránt.

– Már korábban, 1964 nyarán játszottam itt, a *Mária főhadnagy* című előadásban. Majd két évvel később megszűnt az állandó színház Egerben. 1987-ben lett újra a városnak önálló állandó társulata, melynek alapító tagja lettem. Gali László direktor hívott el Debrecenből több kollégámmal együtt. Több fiatal is jött a főiskoláról, így mi tizenheten alkottuk az induló társulatot. Izgalmas időszak volt, a város nagyon akarta, hogy újra saját színháza legyen. Minden pillanatban éreztük a közönség szeretetét. Gyakorlatilag itt éltünk, a fiam itt nőtt fel, ide járt általános iskolába. 1995-ben, innen Egerből mentem nyugdíjba de még két évig játszottam vendégszereplőként.

– Milyen szerepek várták itt? A közönség ma is emlékszik az *Egy lócsiszár virágvasárnapja*, a *Görkorsolyapálya*, a *Lili bárónő* vagy a *Mária főhadnagy* című előadásokra.

– Nagyon sok mindent játszottam. Operettet, musicalt, prózát. Az *Egy lócsiszár*-ral kezdődött, majd a *Febér házasság...*, ezek mind emlékezetes előadások. Nagyon sok jó előadásnak lehettem résztvevője Egerben, és miután jó kapcsolatunk volt a Marosvásárhelyi színházzal, több produkciónkat is meghívták. Vendégszerepeltünk például az *Úri muri*-val, a *Görkorsolyapálya*-val stb.

Eltelt egy pár év amíg nagyobb zenés produkciókat is elő tudtunk adni, t.i. nem volt sem énekarunk sem tánckarunk. Többek között ezért is indítottunk egy stúdiót, ahova tehetséges fiatalokat vettünk fel. Egy idő után ők alkották a kórust és játszották a kisebb szerepeket.

– Mit játszott szívesen? Azon kevés színészek egyike, aki éppúgy jól játszik zenés vagy prózai darabban egyaránt...

– Kezdetől fogva egyensúlyban voltak a prózai és zenés szerepek a pályámon. Énekeltem operát, operettet, musicalt, játszottam drámai és vígjátéki szerepeket. Majdnem mind-

egyiket szerettem, és igazán élveztem a színpadi játékot olyan partnerekkel mint M. Horváth József, Csendes László, Ribár Éva, Fésűs Tamás, Dimanopolou Aphrodit, és még sokan mások. Szerettem a közönséget és azhiszem ők is szerettek engem. De ehhez pályához nem elég a tehetség, sok minden mellett szerencse is kell. Nem kaptam kitüntetések, nem csináltam látványos karriert, de elmondhatom, hogy egész életemben azzal foglalkoztam, amit szeretek, és még most, idős koromban is ezt csinálom. 2000-ben játszottam utoljára kőszínházban Sopronban, de egy idő óta létrehozunk olyan előadásokat, amikor színész kollégákkal összeállunk egy darab színrevitelére, és azt az ország különböző helyein eljátsszuk. Emelett sokat szinkronizálok, és hangképzést és beszédtechnikát tanítok.

– Szívesen tanított a színház stúdiójában? Tanítványai közül többen ma is a Gárdonyi Géza Színház művészei.

– Nagyon szerettem tanítani. Könnyű volt a dolgom, mert eleve tehetséges fiatalokat vettünk fel. Ezután már csak a lehető legtöbbet kellett kihozni belőlük. Jóindulattal és szeretettel sok mindent el lehet érni. Szívesen adtam át azt a sok tapasztalatot, ami felhalmozódott bennem. Ma is jó kapcsolatunk van a volt tanítványokkal, akik közül sokan maradtak a pályán. Időnként felhívunk telefonon, és én is figyelemmel kísérem az életüket. 2008 nyarán egy nagy találkozót is szerveztek Egerszalókon, majdnem minden régi stúdiósom ott volt. Szeretném, ha ez többször megismétlődne.

– Figyelemmel kíséri az egri társulat munkáját?

– Azért nem szakadtam el teljesen a volt kollégáktól, ha tudom, megnézem a bemutatókat vagy a pesti vendégszerepeket. Ha időm engedi, elutazom a társulati ülésekre is.

– 2008 óta a társulat örökös tagja. Mit jelent ez a cím az ön számára?

– Nagyon meglepett, amikor megtudtam, hogy a színház örökös tagja leszek. Hiszen már tíz éve nem játszom Egerben, ezért nagyon megtisztelő volt, hogy még emlékeznek rám és arra, hogy mint 10 évig játszottam ezeken a deszkákon, remek előadásokban, tehetséges kollégákkal. Elmondhatom, hogy szerencsés vagyok. Egész életemben színpadon voltam. Szerettem a munkámat. Mindig meg tudtam élni a szakmából. Sőt most is dolgozom. Ennél többet senki sem kívánhat magának. pcs

„Minél több érzelmet kitombolni magamból.”

Beszélgetés Nádasy Erikával.

1985–1986	Kecskeméti Katona József Színház, kellékes
1986–1992	Kecskeméti Katona József Színház, énekkari tag
1992–1993	Békés Megyei Jókai Színház, színésznő
1993–	Gárdonyi Géza Színház

Fontosabb díjai:

Az Évad legjobb alakítása díj (1998)
Páholy-díj (1999–2000)
Napsugár díj (háromszor)
Domján Edit díj (2006)
Heves megyei Prima-díj (2009)

Fontosabb szerepei:

JULIKA (Molnár Ferenc: Liliom)
PIAF (Pam Gems: Píaf)
OLGA (Csehov: Három nővér)
JOLÁN (Parti Nagy Lajos: Ibusár)
CAMILLE (Nagy András: Camille)
ELEONORA (Mrozek: Tangó)
ÉVA (Visky András: Alkoholisták)

– Hogy kezdődött?

– Én nagyon színésznő akartam lenni, középiskolás koromtól egyfolytában. Velem mondták a verseket az iskolában. Játsoztam amatőr színjátszócsoprtokban. És valahogy úgy beleszerettem ebbe a nyavalyás dologba, hogy többé nem lehetett eltántorítani. De a szüleim nem arra predesztináltak, hogy ide kerüljek, édesapám vasutas, anyukám bérelszámoló, a színházhoz senkinek semmi köze. Nekem mindent valamik, valakik ellenében kellett elérnem. Nem volt, aki lökdössön errefelé, mindenért meg kellett dolgoznom, kétszer bizonyítani, hogy egyszer észrevegyenek. Egyébként nem fogod elhinni, csöndes, visszahúzódo, halk szavú nem is tudom micsoda voltam. Nem nagyon vettek észre. De már akkor is rengeteg érzelem volt bennem, amivel a világban nem nagyon tudtam kezdeni semmit – a színpadon igen. Amit az életben nem tudtam elmondani, azt a színpadon igen. Minél több érzelmet kitombolni magamból, nekem kezdettől fogva ezt jelentette a színház.

– A színház felszabadított téged?

– Igen. Mint mondom, nagyon zárkózott ember voltam. Ezt aztán gyorsan elfelejtettem! Persze nem ment ilyen simán, sok stáción, „iskolán” kellett átmennem. Középiskola után felvételiztem a színire. Én se vettem volna fel magamat. Se tapasztalat, se gyakorlat, tudtam a szöveget, de nem tudtam, miről szól. Ezután a kecskeméti színházban kellékest kerestek, hát kellékes lettem. Egy év múlva a szépreményű kellékesi pályát otthagytam egy bizonytalan énekkari tagságért. Az is jó iskola volt. Persze mindenki „*ki akart csillogni*” az énekkarból, de nem a többiek rovására. Jótékony verseny folyt, egész élettörténeteket eljátszottunk a háttérben, némán. Aztán egyszer éppen a harmadik sor

közepén működtem énekkari tagként egy darabban, amikor egy előadás után a büfében magához hívott a békéscsabai színház igazgatója, hogy ő látott, és leszerződötne. Illedelmesen bemutatkoztam: nem rám tetszik gondolni, én a harmadik sorban voltam, paróka-val a fejemen. De, rám. Nem, tévedni tetszik, nem rám. De, magára. Átmentem Békéscsabára, meghallgattak, leszerződtem.

– Nagy lépés volt?

– A szerződésemen már színművész szerepelt, de még nem éreztem magam annak. Úgy kaptam egy év alatt öt főszerepet, hogy még nem voltam készen. Annyira naív voltam, hogy azt hittem, elég lesz, ha szépen tudok a távolba nézni, értelmesen elbeszélgetek a színpadon valamikről valakikkel, aztán majd jó lesz. Amikor Ruszt Jóska bácsi, a rendező három hétig nem szólt hozzám, kezdtem érezni, hogy nem biztos hogy jó, amit én ki-gondoltam. Rákérdeztem, hogy miért nem beszél velem. Hozzál három sherryt. Megittuk, órákig beszélt a színházról, a szerepemről, majd mögém állt, elkezdte felfelé húzni a karomat. Fáj? Addig húzta, amíg már sírtam. Na, most mondd a szöveget. Bennem maradt a fájdalom, és később már nem tudott rossz lenni az a szerep. – **Itt is az érzelmek kitombolásáról beszélsz... Valahogy nálad nincs sok kompromisszum a színpadon.** – Nyilván azért lettem ilyen, mert valami „*ki akart tombolódni*” belőlem. Nem könnyű velem. Kérdezd meg a családomat... Semmiben nem ismerek tréfát. Nekem ez a szakma a bőrömrre megy. Belülről jön. Játékosnak tűnik, de nem sok játék van benne. Sok érzelmi hinta, az igen. Legyenek minél nagyobb hullámhegyek és hullámvölgyek. Életem összes érzelmi bombáját el kell rejtennem egy próbafolyamat során a jelenetekben, pontosan időzítve. Már a felkészülés is kegyetlen.

Néha naponta kétszer át kell élni a tragédiákat, ami a nézőnek remélhetőleg majd katarzist okoz. Muszáj. Ez a gyönyörűsége, a szörnyűsége.

– Miért muszáj?

– Kifújom magamból a szétáradó örömet, fájdalmat, borzalmat. Mintha pszichiáterhez járnék. Az egyik csomagot letettem, és már gyűlik a következő. Nem kell félni, hogy elfogy.

– Eger.

– Békéscsabáról Gali László igazgató hívott ide. Nagyon utáltam az első egy-két évben itt lenni, sírva akartam menekülni bármerre. Alföldi, egyenes, egyszerű ember vagyok. Itt pedig találtam egy szigorú, gyanakvó, kemény közösséget. Nem találtam a helyemet. Aztán egy kicsit megkeményedtem én is.

– Van olyan, hogy alföldiség?

– Van. Sokkal nyitottabbak ott az emberek. A hegyvidékiek meg zártabbak. Most már ezt nem érzem, magamról sem, hogy átváltoztam-e hegyvidékievé.

Mindenesetre egy idő után elkezdtek elfogadni. Az is biztosságot adott, hogy megismertem Szegvári Menyhért rendezőt, akivel szerelem és egy azóta is tartó munkakapcsolat kezdődött.

Nekem Szegvári Menyhért pótolta a főiskolát. Eleinte csak „*kicsi*” szerepeket játszottam nála. De azokhoz nagyon pontosan elmagyarázott minden kis részletet, mit, mikor, miért. Aztán egyszer csak azt mondta, hogy alkalmas vagyok egy főszerepre, „*kész a mű*”, befejezte az oktatásomat.

– Mire tanított meg Szegvári?

– Mindenre, amitől az ember azt mondhatja magáról, hogy színész.

– Úgy érzem, nagyon ugyanazt gondoljátok a színházról. Szegvárinál sem ritkán robbannak az érzelmi bombák.

– Igen. Az életünk szétvált, már jópár éve nem vagyunk férj és feleség, de a gondolkodásunk nem szűnt meg hasonlítani.

– Nem okozott a munkában törést a magánéleti válás?

– Ez a kettő nálunk teljesen külön tud működni. Most a legjobb barátom a volt férjem.

– Szegvári is egy stáció?

– Nem. Annaira egyformán jár az agyunk, egy úton megyünk, hogy nem kanyarodunk el egymástól. Most is, mind a ketten ugyanúgy új utakat keresünk, új formát, kísérletezünk, például az *Alkoholistákkal*. De közös hitünk az is, hogy mindennek először az igazság-alapját kell megtalálni, és csak utána hozzá a formát. A színház legyen elsősorban igaz. Folyamatosan azt keressük, milyen igazságokat lehet még kihozni, felmutatni emberi sorsokból.

– Milyeneket?

– Egyre kevesebb dolog van, ami érzelmekre hat a világban. Minden száraz, szikár, embertelen. Itt lyukakat látok, amiket be kell tölteni. Hölgyeim, Uraim, nyugodtan lehet bögni, felhőtlenül örülni, tombolni, fájni!

– Mi vonz a nagy tragikákban – Piaf, Ibusár, Camille, Vértestvérek, Alkoholisták?

– Másnak is kegyetlen a sorsa, a szenvedése, nem csak nekünk – de mindent túl lehet, túl kell élni. Az Ibusár reménytelen helyzetben lévő, jobb sorsra érdemes Jolánja túl akarja lépni a nihilt, amiben létezik. Camille Claudelt, a tehetséges, szerelmes nőt megalázzák, megtiporják, de mégis él! Az *Alkoholisták* Évájának totális csőd az élete, szenvedélybeteg, elvesztette a gyermekét, a szerelmét, mindent – de az agya kattog, az akarata keresi a szabadságot, az a nő is küzd, harcol, gondolkodik az utolsó lehetéig.

Azt remélem, hogy a nézők is ezt tudják érezni: másnak nagyobb gondja van, mégis megpróbál élni. Ha csak egy néző ezzel a gondolattal megy haza, már jó, hogy megcsináltuk azt az előadást.

– Nádasy Erika is egy ilyen élni akaró „hős”?

– Kicsiben, persze, amekkora én vagyok. Tele vagyok lázadással, igazságérzettel, megyek tűzön-vízen át.

– Nem csak a színházban.

– Nagyon sok mindent csinálok. Hogy ne vesszek el a színházadiban, ne veszítsem el a normális élettel a kapcsolatot. Idén nyáron csirkéket vettem. Nagyon felháborít, hogy csak nagyüzemi, tömött, felfújtt műcsirkét, pumpált paradicsomot lehet már kapni. Hogy egy faluban már kuriózum az udvaron kapirgáló kiskakas. Órákig tudom nézni a csirkéimet, fantasztikusak.

Szakács sértődésből lettem eredetileg, azt éreztem, nem vagyok itt megbecsülve. Bizonyítani akartam, hogy meg tudok állni a helyemen egy teljesen másik csapatban is. És azt is imádom, tele van élménnyel, fantáziával a főzés, ha valakinek főzök, valami fontosat hozzá teszek az illető életéhez.

Borsodnádason nyugdíjas színjátszóim vannak, Fűzesabonyban intézeti szenvedélybeteg. Akiknek már semmijük nincsen, csak az intézet négy fala – félelmetesen jó érzés, amikor sikerül kirángatnom őket a nihilből, és látom őket mosolyogni, játszani, örülni.

– Honnan benned ez a rengeteg energia?

– Családi örökség. Én a családomtól tisztességet, becsületességet, igazságérzetet, munkabírást kaptam. Roppant hálás vagyok érte. Igaz, szegények voltunk, de jobban jártam, mint aki örökölt hat villát, és boldogtalanul bolyong bennük, mert még csak ki se tud jól takarítani!

Lejegyezte: Jónás Péter

„Játszani, játszani, játszani és tanulni.”

Sata Árpád 40 éve a színészi pályán.

1969–1973	Szentgyörgyi István Színművészeti Akadémia (Marosvásárhely)
1973–1975	Szatmárnémeti Északi Színház, Harag György Társulat
1975–1993	Kolozsvári Állami Színház
1993–	Gárdonyi Géza Színház

Fontosabb díjai:

1971	legjobb férfi alakítás díja Művészeti Egyetemek nemzetközi Fesztiválja, Bukarest
1972	legjobb versmondó díja Művészeti Egyetemek nemzetközi Fesztiválja, Marosvásárhely
1980–1987	Kolozsváron közönség-díjas legjobb férfi színész (minden évben)
1982–1988	Kolozsváron közönség-díjas a „ <i>legjobb páros</i> ” tagjaként
1997, 1998	az év színésze, „ <i>Napsugár-díj</i> ” (Gárdonyi Géza Színház)
1998	legjobb férfi alakítás díja, „ <i>Páholy-díj</i> ” (Gárdonyi Géza Színház)
2001	Eger Város Nívó díja
2005	„ <i>Aase díj</i> ”
2007	a Gárdonyi Géza Színház örökös tagsága

Fontosabb szerepei:

LILIOMFI (Szigligeti Ede: Liliomfi)
MÁGNÁS MISKA (Bakonyi-Szirmai: Mágness Miska)
LILIAM (Molnár Ferenc: Liliom)
ŐREG (Spiró György: Quartett)
JANI (Háy János: A Pityu Bácsi Fia)

MELCHIADES (G. G. Márquez-Schwajda György: Száz év magány)

BÁTHORY BOLDIZSÁR, KOVACSÓCZY FARKAS (Márton László: A nagyratörő)

– Egy kis székely faluból származom. Lovétén havonta két-három előadást is játszottak az erdélyi magyar színházak a helyi népházban. Valamikor azt mondtam: vagy vasesztergályos leszek, vagy színész. A második jött be.

Hatvankilencben leérettségiztem, majd rögtön felvettek a Szentgyörgyi István Színművészeti Akadémiára Marosvásárhelyen. A főiskola stúdiószínpada rendszeres színházként működött. Ott léptem fel először hivatalosan, Gárdonyi Géza: *Lámpás* című darabjában, egy Zöld Mátyás nevű parasztyereket játszottam.

Már főiskolásként láttam Kolozsváron Peter Brook társulatát az azóta legendává vált Szentivánéji álommal. Ez az előadás megerősített abban, hogy én színész akarok lenni. Olyat láttam, amit azóta is keresek: lezser színjátszást, amiben minden teljesen természetes. És ahol mély személyességgel szólítják meg a nézőt. Lejötték közénk a nézőtérre. Annak ellenére, hogy nem értettük a nyelvet, mégis nagyon erős, közvetlen kapcsolat alakult ki az előadás és a közönség között, mindenki egy húron pendült. Azt éreztük, ilyet még nem csinált senki. Így is lehet színházat csinálni?

– **Térjünk vissza oda, hogy felvettek a főiskolára.**

– Kőszínházat a főiskoláig még nem láttam belülről, csak a lövétei népházat. Amikor felvettek, kétségbeestem. Fogalmam sem volt róla, mit keresek itt. Elkecserezttem, visszavonultam magamba. Egy kis faluból jöttem, a többiek mind városi gyerekek voltak, jártak be színházakba, volt fogalmuk erről az egészeről. Aztán

az említett Gárdonyi darabban összekerültem másik két falusi fiúval – 40 éve tart a barátságunk. Onnantól rettentően elfoglalt a munka, évi 3-4 bemutatóm volt a felsőbbévesekkel. Hála a jóistennek, rengeteg munkám volt. Máig is azt az időt sírom vissza, a legszebb éveim voltak.

– Miért?

– Tudja az ördög. A családom le akart beszélni, apám kereső embert akart belőlem faragni, hogy legyek orvos, vagy ügyvéd. Olyan is volt, hogy kinevettek, még a magyar tanárom is. Mindennek ellenére kellett az álmatomát megvalósítanom. A főiskolán egy teljesen ismeretlen, de végtelenül gyönyörű világ tárult elém. Nem tudom elmondani, nincs szó rá, hogy miért. Minden új volt, minden csoda volt. Vívni, lovagolni, úszni tanultam. Sok minden a fantáziámra volt bízva, szabadnak éreztem magam. Később mondták a tanáraim, hogy sokáig nem volt ilyen diákjuk utánam, aki ennyire naív lelkesedéssel szereti azt, amit csinál. Ez a rajongás, szeretet, tisztelet, alázat a pálya iránt aztán sokáig elkísért. Én a mai napig azt kérdezem magamtól, ha eljövök a színpadról: vajon jó voltam, nem rontottam el, megoldottam a feladatot?

– Frissen végzett főiskolásként mit vártál a jövőtől?

– Valamelyik jó színházhoz kerülni. És játszani, játszani, játszani és tanulni. Én egyfolytában a színpad környékén voltam, akkor is, amikor nem játszottam. Imádtam hátulról, a kulisszák mögül nézni az előadásokat, rengeteget tanultam az öregebbektől, a nagyoktól. Ez a kukucskálás felért két főiskolával. Gondoltam, egyszer majd én is ilyen példakép leszek. Gyönyörű évek voltak. A diploma után Szatmárnémetiben játszottam két évet, majd Harag György hívott Kolozsvárra. Új korszak kezdődött az életemben. Bejártam egész Erdélyt, rengeteget játszottunk. Egyszerű falusi emberek, bányászok, városiak előtt. Jó volt, hogy nem voltunk bezárva egy városba, mindenütt imádtak minket. A legkisebb falvakban is, a legnehezebb időkben is terített asztallal vártak. Tisztelettel, szeretettel beszéltek rólunk, megbecsült foglalkozás volt színésznek lenni.

Kolozsváron kisebb szerepekkel kezdtem, én voltam a „hivatalos gyerek”, eljátszottam az összes fiatal hőst.

De játszottam mindent: drámát, vígjátékot, zenészet, kétszer hívtak táncos-komikusnak az operába is. 6-8 alkalommal voltam az évad színésze, 4-5 alkalommal párosban is, olyan díj is volt, hogy az évad párosa. A csúcson voltam. A közönség olvasott a sorok között, lelke volt az előadásoknak, mindig tudtunk üzeni, a rendszer ellen, a kisebbségi létről. Ez volt Ceaucescu hivatalos aranykora – Jókai Aranyemberét úgy tudtuk bemutatni, hogy a cím alapján azt hitték, az ő aranyokruker emberéről van szó, kifejezetten felkérték a színházat, hogy tűzzük műsorra.

Ez volt Harag György legendás korszaka, amikor elindult a világhírnév felé. Sokat tanult az akkori világszínvonalú román rendezőktől. Elkezdte az akkori hagyományos, deklamatív színházat köznapibbá, emberközelibbé tenni. Nem hajtotta a színészeket, sokat beszélgettünk az asztalnál. Addig nem engedett valamit közönség elé, amíg nem érezte, hogy minden kész, minden és mindenki a helyén van. Nem okosságokat mondott, hanem beszélgetett, együtt gondolkodott. Ha szárnyal, akkor mi is szárnyalunk vele. Színész és rendező kapcsolatában a legfontosabb a bizalom. Benne nagyon bízunk, tudtuk, hogy értünk izgul, értünk kínoz is akár minket.

– Miért jöttél el Kolozsvárról, Erdélyből?

– Jött 89, a változás. A nagy szabadság, az új tévécsatornák elvitték az embereket a színháztól. Az Egerben is bemutatott Nagyratörőt játszottuk a 200. évfordulón 1992-ben (ott én játszottam Báthory Boldizsár szerepét), amikor egy este kinéztem a függöny mögül, és az 1200 férőhelyes nagy nézőtérben 7-8 ember ült. Családi, személyes okok sem tartottak Kolozsváron. Elterjedt, hogy menni akarok. Mind a hat másik erdélyi színház hívott. De én azt gondoltam, ha már lépek, akkor nagyot. Gali László hívására 1993 decemberében megérkeztem Egerbe. Kezdetből fogva rettentően jól éreztem itt magam. Csendes üdülőfalu volt a zajos Kolozsvárhoz képest. Rögtön munkát kaptam, a közönség is megszeretett. Úgy éreztem, otthon vagyok. Eger mintha átmenet nélküli folytatása lett volna a kolozsvári sikereknek. Én kaptam az első Napsugár díjat (a Heves Megyei Nap közönségdíja), és az első páholy díjat is. Nagyon

szerettem, szeretek dolgozni Szegvári Menyhért rendezővel, de az utóbbi években visszatérő vendégrendezővel is. Az igazgató-főrendezőktől is szép feladatokat kapok. Az utóbbi években főleg karakterszerepeket osztanak rám. De ezt én szerencseként élem meg. Az én koromban már kevesebb a nagy főszerep – az időskori nagy „Lear király”-féle szerepekhez pedig még fiatalnak érzem magam. Így a karakterszerepeket a kettő közötti átmenetként fogom fel – megoldásuk minőségi bizonyítéka pedig az Aase-díj, amit ezen alakításaimért az országos szakmától kaptam.

– Megkaptad a pályádtól, amit vártál tőle?

– Ezt nem jelentheti ki az ember soha. Sok irígyem lehetne. De nem vagyok elégedett, nincs még a dolog lezárva. Nem érzem magam egy „volt színésznek”. Én színésznek érzem magam, és az leszek, amíg le nem hűnyom a szememet. Ez a pálya másképp működik, mint sok másik, nem tudom elképzelni, hogy nyugdíjba megyek és befejezem.

– Mi izgat még a színházban?

– Fel akarom még fedezni, ami most van kialakulóban. Nem ugyanaz a színjátszás folyik ma, mint amit negyven éve tanultam a főiskolán. Akarom az újat érteni, szeretni, a részese lenni, hogy a lelkemből szóljon. Egyetlen lényege marad mindenfajta színháznak: az ember, az emberi lélek és gondolat. Ha egy színház középpontjában nem ez áll, az már nem színház. Nem szabad, hogy a hivatás tisztelete kivesszen a színészekből, nem kellene a mesterség, a pénzkereset szintjére degradálni ezt a munkát.

– Annyi mindent játszottál. Vannak kedvenc szerepek, korszakok?

– Nem tudok kiemelni semmit. Nem azért, mert akkor megsértődik a többi szerep. Szerepálmom sem volt soha. Voltak kis és nagy szerepek, munkások és könyvedek. Nekem mindegyik ugyanolyan értékű munka. Nem akarok, és nem is teszek köztük különbséget. Én mindegyikben megtalálom a játék örömét. De azért még várom a nagy időskori szerepeket – elvégre örökös tag vagyok a színházban, tehát örökké tagja leszek a társulatnak!

Lejegyezte: Jónás Péter

„fanatikus vagyok”

Beszélgetés Kulcsár Noémivel.

Nyert országos balett versenyt, évekig külföldön dolgozott. Képzett művész, mégis a koreográfálásban legalább annyi örömét leli, mint a táncban. Fanatikus a munkában, kivételes munkabírása sora hozza az elismerést. Minden nap sherpának áll, hogy egyszer majd Buddha lehessen.

– Gyermekkoromban, Nyíregyházán szertornáztam, majd egyszer láttam a tévében egy táncos műsort, és szóltam anyának, hogy nekem ez tetszik. Így magamtól elkezdtem járni gyermek balettre. Elkerültem Győrbe, a Tánc- és Képzőművészeti Szak középiskolába. Itt indult minden. Miután elvégeztem, a fejembe vettem, hogy külföldön szeretnék táncolni. Öt évet töltöttem Németországban és Svájcban. Próbátáncokkal kerültem be, a társulat hivatásos tagja lettem. Nagyon akartam, ez adott erőt. Éltem a felnőttek életét, csak külföldön. Nehéz volt, és élettapasztatlnak nagyszerű.

– Mit lehetett tanulni?

– Láttam, hogy itthon ugyanolyan tehetséges emberek vannak, mint külföldön, csak sokszor a körülmények és a lehetőségek sokkal adottabbak, mint itt. Több az idő kidolgozni valamit. Ettől és talán a hittől nyugodtabbak. Az alkotásra tudnak koncentrálni. Az együttesben orosz, román, francia és olasz kollégákkal táncoltam együtt. Rengeteg előadásunk volt, de élveztem a feladatokat. Belemélyedtem a táncmetodikába, hogyan lehet a kortárs technikákból irányadó dolgokat létrehozni. Elkezdett érdekelni az alkotás, a koreográfusi munka is.

– Mit tudsz ebből kamatoztatni itthon?

– A hozzáállást mindenképpen. A poroszos munkatempót. Azt, hogy mi a súlya a munkának, hogy mindenkit lehet pótolni. Emberileg is jó iskola volt, megtanulod értékelni a lehetőségeket. A tánc tudásomat is továbbfejlesztettem: a klasszikus balettben az amerikai és a francia módszer hatott rám. A karok és a lábak munkája elegánsabb, összehangoltabb. A magyar iskola látványra törekszik, eklektikusabb, nem annyira légies. A gyökerek tisztelete mellett tanítom ma is a Cunningham és a Limón technikát. Érdekel, meddig lehet elmenni a táncban, szeretem az extrémítást. Színházilag a minimál és a groteszk hatott rám. Amikor felvettek a táncművészeti főiskolára, hazajöttem.

– **Azóta tanítasz? Mennyire kíván más gondolkodást, ha nem csak magaddal, hanem már tanítványokkal is foglalkozol?**

– Teljesen mást kíván, de nagyon hasznos. Ha látok egy hibát kívülről, abból én is tanulok.

– Hogy kerültél Egerbe?

– Barta Dórával régóta ismerjük egymást. Középiscolásként Földi Bélához jártam fel Budapestre hétvégenként tréningre, kurzusokra. Akkor Dóri ott dolgozott. Azután évekig nem találkoztunk. Majd egyszer csak felkért, hogy tartsak kurzust. Azóta több produkcióban is együtt dolgoztunk, ismert, mire vagyok képes. Amikor megalakult a tagozat itt, Egerben, hívtak, és én szeretettel és lendülettel jöttem. Úgy éreztem, nekem ez jó lesz. Néha kellenek az új inspirációk. Jól érzem itt magam.

– **Mit jelent jelen lenni egy tagozat születésénél? Új nyelvet képvisel ma Magyarországon a társulat?**

– Az a jó, hogy különböző színeket képviselünk, nem homogén a társulat. Ugyanakkor izgalmas az is, hogy vegyítjük a prózát és a táncot. Törekszünk arra is, hogy önálló produkciókat is létrehozzunk. Ilyen volt a *3 az 1-ben* és az *Instant konfliktusok* is. Szerintem mindkettő jó belépő volt, nemcsak táncosként, alkotóként is meg tudunk mutatkozni. Nagyon nagy siker volt, kár, hogy keveset játszottuk. De idén a *Sok bűbő semmiért*

koreográfiát, amit én készítettem, kiegészítjük azzal, amit Barta Dórának és Túri Lajosnak készítettem *A fiatal fiú és a balál* címmel. Ez került be idén a táncbérletbe.

– A szakma vagy a közönség véleménye számít?

– Mindkettő. A szakmai kritikából tanulni lehet. Ugyanakkor a nézőnek készítünk koreográfiát.

– **Szerinted mi minden múlik, hogy egy fiatal lehetőséget kapjon?**

– Amióta tanítok, látom, egyre kevesebb a növendék. Míg régen 1500-an jelentkeztek a főiskolára, ma 35-en. Ebből nehezebb tehetségeket találni. Azt érzem, hogy mindenki 20 évesen már koreográfus vagy szólótáncos akar lenni. Ugyanakkor nincs a tudásuknak alapja, amire lehet építkezni. Ha van egy jó táncos, az ne akarjon egyből együttest vezetni. Előbb táncoljon sokat, tanuljon. Szerezzen tapasztalatot, utána akarja csak átadni. A mai táncosok közül sok nem áll be Sherpának, hogy utána Buddha lehessen. Munka helyett csak a csillogás kell.

– **Hogy dolgozol? Előre összeáll a fejedben, mit szeretnél?**

– A koreográfia vázát mindig tudom előre. Az érzetek megvannak. Az érzelmi amplitúdók, amik működtetik a darabot. A próbák során épül, alakul ki. A mozgásokat általában a teremben, abban a pillanatban találom ki. De előre felkészülök és a zenét nagyon ismerem. Ez nagyon inspirál a mozgásban. Szeretem, ha a táncos járatos mindenben. Nagyon kell a klasszikus balett, a kortárs technika, ismerni kell a mai hipphopp irányzatokat is. Az is jó, ha prózában is megszólalhatok. Bevallom, fanatikus vagyok a munkában. Amikor táncosként állok a színpadon, teljesen alá tudom rendelni magam a rendezőnek. Lehet, hogy van véleményem, de ha nem kérdezik, nem mondom ki. Ha már nem úgy működik majd a testem, akkor csak a koreográfiának élek. Addig szeretnék dolgozni, ameddig csak bírom.

pcs

„Kortárs színház lettünk.”

Beszélgetés egy nagy újrakezdővel, Venczel Valentinnal.

1974–1978	Belgrádi Színművészeti Egyetem/ Újvidéki Művészeti Akadémia
1978–1989	Újvidéki Magyar Színház
1989–1990	kaposvári Csiky Gergely Színház
1991–	egri Gárdonyi Géza Színház

Vajdasági díjak:

1986	Vajdasági Színházak Fesztiválja, Zrenjanin: Színész különdíj
1987	Vajdasági Színházak Fesztiválja, Versec: Legjobb férfi alakítás
1985	Újvidék Város Fiatal Művésze díj
1988	Vajdasági Színházak Fesztiválja, Zombor: Legjobb férfi alakítás

Egri díjak:

Gárdonyi Géza gyűrű (kétszer)
Évad művésze
Napsugár díj (kétszer)
Páholy díj
Pro Agria díj (Eger Város díja)

Főbb szerepek:

KULIGIN FJODOR ILJICS (Három nővér)
MIHAIL IVANOV (Éjjeli menedékhely)
STOMIL (Tangó)
BRAZOVICS ATANÁZ (Az aranyember)
PITYU (A Pityu bácsi fia)
ATYUS/IDŐS ANGYAL (Alkoholisták)

– A Torontól vármegyei Nagybecskerekén születtem a Vajdaságban, Jugoszláviában, a Tisza bal partján. Apám magyar. Atyai nagyanyám egy tatabányai vasutascsaládból származott. A tatabányai állomásfőnök dédnagyapám belekeveredett a Tanácsköztársaság történéseibe, és a fehér terror elől menekült a családdal a Vajdaságba a huszas években. Anyám horvát, Zágráb mellől, az édesapja usztasa őrnagy volt, akit 45-ben kirángattak a titoista partizánok egy kocsiából, leöntötték benzinnel és meggyújtották.

Miután édesapám elvált, elvette egy montenegrói partizán tábornok lányát. Ideológiai, vallási, etnikai gyökereim posztmodern színészsége egy életre meghatározta a tolerancia-fokomat, mindenféle másság iránti elfogadásomat. Hogy ki milyen vallású, származású – azóta sem jelent nekem semmit az emberek megítélésében.

– Neked milyen az identitásod?

– Szilárd értékrendem, világnézetem van, amit fontosnak is tartok – a hangoztatását nem. A magatartásomon, a munkámon keresztül tükröződjön, hogy mit gondolok a világról, nem a szavaimban. Etnikailag, anyanyelvileg mindig magyarnak tartottam magamat, az is vagyok. A jugoszláv környezetem is annak tartott, a horvát és montenegrói „anyáim” ellenére. Az anyanyelvem tulajdonképpen „*apa- és nagymamanyelv*”. Apámhoz kerültem a válás után, de a montenegrói

mostohaanya és a testvérek mellett is mindig magyarul beszélünk édesapámmal. Nagymamám pedig egyfolytában kijavított, tanított, ügyelt rá, hogy szépen, helyesen, igényesen beszéljek magyarul.

Én a kétnyelvűségemtől, a multikulturális környezettől mindig gazdagabbnak éreztem magam. Az utcánkban lakott román, tót, szerb, magyar gyerek. Ahány házból jöttünk ki, annyi nemzetiséghez tartozhattunk volna, de az utcához, a bandához tartozás mindenkinek fontosabb volt. Mindenki tudott 50-60 szót a többiek nyelvén.

– Sima volt az utad a színészetig?

– Kőfaragó szakiskolát végeztem, és huszonegy évesen kőfaragóként dolgoztam édesapám műhelyében. Igen ám, de Nagybecskerekén volt egy amatőr magyar színház. Engem akkor a sport érdekelt, karatéztam, és az egyesület ott volt a színház tövében – a színészbüfébe jártunk. Egy ilyen alkalommal szólítottak meg, hogy nincs-e kedvem beugrani egy szerepre. Egy Peter Schaffer darabba kerültem, amivel egy szerb köztársasági amatőr fesztiválon elsőkké lettünk, és én is díjat kaptam. A zsűriből a későbbi osztályfőnököm meg is kérdezte, ki vagyok, miért nem próbálom meg ezt a pályát. A következő évben, hetvennégyben felvettek a belgrádi színi egyetemre kihelyezett újvidéki karára.

Vegyes osztály voltunk. Mi, magyarok hallgattunk magyarul drámairodalmat, hangtant, mondattant, művészbeszédet, jogunk volt magyar nyelvű gyakorlatra menni. Akkor még kétnyelvű volt a képzés, csináltunk darabokat magyarul és szerbül is.

– Mit kaptál a jugoszláv színészképzéstől?

– Maximálisan nyitott és modern volt a képzés. Az akkori, élő-alkotó színházi forradalmárokat – azóta klasszikusokat – mi már tananyagként tanultuk: Jan Kottot, Giorgio Strehlert, Peter Steint, Eugenio Barbát, Grotowskyt. Kötelező olvasmány volt Kott-tól a Kortársunk, Shakespeare, vagy Peter Brook Üres tere. Akkor íródtak ezek a könyvek. Magyarországon akkor még posztrealista, avított, „beszélő”, „irodalmi” színház dívott. Jelen voltak ugyan a hatalom periferiájában a magyar alternatív törekvések is, az Egyetemi Színpad, a Szkéné, az Universitas, láttuk őket a Bitef fesztiválokon Belgrádban. Az európai színházi életben mindenhol a

kísérletező színházak vívmányaitól újult meg a színjátás. Magyarország ezt az esélyt akkor elszalasztotta. Ezt mi onnan nagyon nem értettük.

– Mi történt a főiskola után?

– Az éppen frissen alakult Újvidéki Magyar Színházhoz kerültem. 89-ig maradtam itt. Újvidéknek nem volt magyar színházi hagyománya. A város a szerb kultúra központja, az első szerb színház is itt alakult, nem Belgrádban. Talán ezért is Németh István igazgató azt mondta, hogy nézzük meg, mi van az európai színházban, és amit találunk, próbáljuk megmutatni itt a Balkánon, magyarul. Ragadjuk meg az európai pillanatot, hozzuk el ide, tegyük hozzá az itteni értékekhez. Az egyetemes magyar kultúrkörben akartunk szabadon létezni, országhatárok nélkül.

– Mi valósult meg a nagy álmokból?

– Szinte minden. Vezető szerb, horvát, macedón, cseh, lengyel rendezőkkel dolgoztunk, akik Európában is jelentettek valamit. Aztán jött Harag György. Benne egyesült a világpolgár, a magyar, a balkáni, magában hordott egy egyetemes magyar színházi szenszibilitást is. Öt évig dolgozott velünk, és felépített minket a csúcra. Játsoztunk Ljubljánától Szkopjéig, Szarajevótól Belgrádig, Bécestől Cipruson át Tuniszig és Kairóig. Többször mi képviseltük Jugoszláviát külföldön, magyarul. A vezető három-négy jugoszláv színház egyike voltunk.

– 89-ben mégis ájtöttél Magyarországra.

Mi történt?

– Addig a multikulturális térség egyik színfoltja voltunk, ugyanúgy jelen voltunk ezen a „*piacon*”, mint szerb, horvát, macedón, szlovén kollégáink. De ekkor felébredtek a nacionalizmusok, a térség feldarabolódott, mindenki bezárkózott a nemzeti keretek közé. Mindenki magával kezdett foglalkozni, és ez kizárta a többieket, beszűkültek a lehetőségek. Nekünk is maradt „*csak*” a Vajdaság, a kisebbségi kulturális tér.

– Kaposvárra kerültél. Hogyan?

– Mrozek: Mészárszékével voltunk magyarországi turnén. (Egerben is jártunk!) A kaposvári előadásunk nagyon tetszett Babarczy László igazgatónak, és volt egy elsőszólása, hogy lenne helyem Kaposváron. Megkérdez-

tem, hogy komolyan gondolja-e, és az igen után fogtam magam, és mentem. Úgy éreztem, a magyarországi színház új kihívásokat ad, kellett a személyes fejlődéshez az új megmérettetés.

– Mi volt a kihívás a magyarországi színházban?

– Újvidéken már docensként tanítottam, vezető színész voltam, igazgató-helyettes, jelentős jugoszláv színészekkel dolgoztam együtt, évi 90 előadásom volt Újvidéken kívül. Mit fogok kezdeni azzal, hogy Kaposváron a Bajcsy-Zsilinszky út 11-ből, egy háromszor négy méteres színészlakásból bejárom a próbára? Pusztán csak egy színészként a sok közül, a nulláról újra kezdve. Persze vonzott Kaposvár nimbusza is, azt hittem, az európai színjátszás egyik fellegvárába érkeztem. Aztán ebből nem lett semmi. Kilencvenben a nagy generációból huszan elhagyták Kaposvárt a választások miatt, ami szerintük azt bizonyította, hogy a környék közönsége semmit nem vett át abból a szellemiségből, amit ők 20-25 éven át sugároztak ott. Én ezt döbbenettel néztem. Szerintem egy színházi ember soha nem családhat a közönségében. Én a kaposvári mítoszban csalódtam. Azt éreztem, el kell onnan menni, találni egy másik helyet, másik közönséget, ahol otthon lehetek.

– Ez lett Eger?

– Igen. '91 augusztusában érkeztem, és magánemberként, a városban, az emberek között az első pillanattól kezdve nagyon jól éreztem magam. Még akkor is, ha tíz évet kellett várnom arra, hogy a színház is előrébb lépjen szakmailag. Isten ments, hogy bármelyik kollégám megsértődjön! Hiszen ebben a kritikában én magam is benne vagyok. Nem akarok bántani, minősíteni senkit. Sőt. Mindenki a legtisztességesebben, tehetséggel végezte itt a munkáját, tisztességes célokkal. Nagy erényünk a korosztályombeli egri színészekkel, hogy mi alapoztuk meg a színház közönségbázisát, a közönségnél nagy sikereink voltak. Az én korosztályom nagyon komolyan hozzájárult ahhoz, hogy itt egyáltalán színház legyen, a pályánk javát erre áldoztuk. Mégis, önkritikusan is, azt gondolom, hogy azt a fajta színházat, ami egy kicsit előrébb is néz, előre mutat, fél lépéssel maga előtt jár, azt Csizmadia Tibor és a vele érkezett fiatal generáció kezdte el itt felépíteni. „*Kortárs szín-*

házzá” váltunk az utóbbi években.

– És mi van a te világmegváltó ambícióiddal Újvidékről?

– Őszinte leszek. Arra ment el húsz évem, hogy megtanultam „*magyarul játszani*”, az itteni színházi rendszerben működni. Pár évig próbáltam a sokféle és másfajta, hozott tudásomat ide átültetni. Nem sikerült. De talán éppen ezért most az itteni húsz év tapasztalatát próbálom visszavinni a Balkánra. Úgy tűnik, erre nyitott közeget találok. Újra oktatok ott színészmesterséget. Úgy néz ki, jövőre meg fogom rendezni egy vezető szerb színházban Visky András *Alkoholisták* című darabját, amiben itt szereplő vagyok, és amit én fordítottam le szerbre.

– Neked többször sikerül az életedben a „nulláról újrakezdés”?

– Remélem igen. Bár szerintem a színészet hosszú távon egy olyan szakma, ahol az is siker, ha fent tudsz maradni becsülettel és profizmussal a felszínen. A megmaradás. Nem voltak szerepálmaim, ezért nincs hiányérzetem sem. A színész egyébként sem saját álmait valósítja meg, hanem másokét. Ez végeredményben nem olyan rossz!

Lejegyezte: Jónás Péter

„A színpadon elmúlnak a nyavalyák.”

Beszélgetés Vajda Milánnal.

1998–2003 Színművészeti Egyetem
2003– egri Gárdonyi Géza Színház

Főbb szerepei:

TORNYOS FRANCI, a táncos komikus (Othello Gyulaházán)
SZATYIN (Éjjeli menedékhely)

MEFISZTÓ (Faust)

ARTÚR (Tangó)

SENNYEI PONGRÁC (A nagyratörő, Az állhatatlan, A törött nádszál)

VOJNICEV (Vad méz)

– Van egy konkrét pillanat. Tizenhét éves voltam, drámatagozatra jártam a Szabó Ervin gimnáziumba Budapesten. Volt egy nyílt nap, szülők, tanárok előtt. A Beugróból ismert „*stoppos játékot*” játszottuk, amikor megy egy jelenet, amit valaki stoppal megállít, és az egyik szereplőt lecseréli egy másik játszó, és ő folytatja. Egy leállításnál, amikor én álltam be, a következő pillanatban kaptam egy hatalmas pofont, elkezdett vérezni az orrom. Rögtön stop, kivettek a játékból, de aztán visszaálltam. Döbbenet nézett mindenki, az orrom elferdült, ömlött belőle a vér, de én iszonyúan élveztem a játékot. Akkor határoztam el, hogy színész leszek.

– Miért?

– Egy nagy pofon miatt.

– Korábban nem is gondoltál rá?

– Édesapám színész volt. Tizenhat éves koromban meghalt. Gyerekként, már hat-hétévesen is rengeteget jártam színházba. Az volt a Katona nagy korszaka, meghatározó darabokat láttam, a *Három nővért*, a *Csirkefejet*, a *Revizort*. Nem sokat értettem, de amit tudtam, „*levettem*”. Mégis, akkoriban, ha kérdezték, határozottan azt mondtam, nem akarok színész lenni. Akkor ez így is volt, de később megváltozott. A gimnázium után elmentem a színre felvételizni, elsőre nem vettek fel. A következő évben rengeteget színháztam, barátaimmal örült kísérleteket csináltunk. Aztán másodjára sikerült a felvételi.

– Megértél rá?

– Ha az érettséget nézzük, még most se vennének fel.

– Ezt hogy érted?

– Állandóan játszom, szórakoztatom magamat, a környezetemet. Nem kell véresen megkomolyodni. Nem veszem túl komolyan az életet, mint olyat. A színház lehetőséget ad arra, hogy elvonuljak a világtól, és játszhatok.

– Egy nagy gyerek lakik benned?

– Igen. Néha. Sokszor. Gyakran.

– Nem ez a lényege a színháznak?

– Valahol igen, persze. Miközben ölni tudnék, ha nem veszik elég komolyan egyesek a játékot a színházban. Ezt csak komolyan érdemes csinálni. Na, most itt ez ellentmondás, de nem baj. A kettő együtt igaz.

– Térjünk vissza kicsit a főiskolához.

– Nagyon intenzív négy év volt, állandó önismereti kurzus, állandó együttlét az osztálytársakkal. Néha, ha a főiskola felé sétálok, és este 9-10 körül egyetlen ablak-

ban sem látok fényt, eszembe jut, hogy mi egyfolytában próbáltunk, szünet nélkül, amikor és ahol csak lehetett. A mai napig meghatározza az életemet az a négy év, a tanárok, a barátok.

– Mit kaptál a főiskolától?

– Talán egy jó színházi gondolkodást. Igen, végülis ezt.

– Milyen a jó színházi gondolkodás?

– Remélem olyan, amilyen az enyém. Nehéz ezt tagolni, hogy mit hol kaptam, tanultam. Eger is sok mindent változtatott rajtam.

– Hogy kerültél Egerbe?

– Lett volna lehetőségem Pestre is szerződni, de sokat nyomott a latban, hogy több osztálytársam ide került, hogy együtt maradhattunk. Ide jött Mészáros Máté, Gál Kristóf, Kovács Patrícia, Jordán Adél.

– Nagyon más volt egy társulatban dolgozni?

– Kicsit folytatódott nekem itt a főiskola. A színészház is hasonlít egy kollégiumhoz. Mészáros Mátéval egész napokat töltöttünk együtt, próbák után filmeztünk, beszélgettünk, többet voltunk együtt, mint osztálytársakként.

– A tanulás is folytatódott?

– Amiről a főiskolán tanultam, itt valósággá lett. Egy színész az idegrendszerével dolgozik, egy egész életen át olyasmivel foglalkozunk, amivel más ember sokkal ritkábban: elemezzük a belső történéseket, érzéseket, motivációkat. Máté Gábor, az osztályfőnökünk mondta a főiskolán: figyeljük az embereket. Ez akkor feladat volt. Én ezt azóta is öntudatlanul csinálom. „*Normális embereknek*” udvariatlanságnak hathat, hogy hirtelen megállok az utcán, nézek, figyelek, ha két ember veszekedni kezd, vagy egy hajléktalan fekszik a járdán. Más ember odébb megy, én állok és nézek – így tanulok.

– Miért jó színésznek lenni?

– Minden színész magamutogató valamennyire. Néha persze rettenetes is tud lenni, amikor egyetlen idegszálam se kívánja, hogy aznap este kiálljak négyszáz ember elé, akik néznek. De szeretek így élni, hogy néha rettenetes. Most ez jó.

– Mitől rettenetes néha?

– Ha például nem sikerül megtalálni egy szerepet.

– Ilyenkor szenvedsz?

– Nem érdemes. Nagyon kevés boldog pillanat, igazi siker adatik meg egy színésznek. Hogy valaki estéről estére tökéletes legyen, olyan nincs. Én minden előadás után felelősségre tudok vonni valakit, magamat, a partnereket, a szerzőt, a rendezőt – ezt most miért így, miért nem jobban?

– Ez a felelősségre vonás tovább lök?

– Remélem.

– Sokfajta szerepet kapsz: a táncos komikustól a karakterszerepeken át a drámai hősökig, mint a Tangó Artúrja, vagy Mefisztó a Faustból.

– Örülök neki. Nagyon érdekes, hogy mit gondolnak más emberek rólam, milyen szerepekbe látnak bele. Néha sémákra vélek ráismerni, amikor egy szerep hasonlít az előzőre – ilyenkor valamit másképp kell csinálnom, kitalálnom. Az jó, ha nem vagyok egyféle. Ha valami nagyon távolinak, idegennek tűnő szerepet osztanak rám, nekem is feladat, hogy kitaláljam, vajon miért nekem adták. Mindig mérlegre kerül, hogyan ismerem én magam, és hogy más mennyire ismer engem. Ha elfogadom, hogy most ez a rendező így lát, és nem küzdök ellene, attól boldogabb leszek. A tiltakozástól nem lesz jobb. Az a dolgom, hogy megkeressem, hogy hol vagyok az a szerep is én.

Mindig keresek valamit, ami izgalmas. Mostanában például sok monológom volt, érdekes megfejteni, miért beszél valaki hosszan a színpadon valamiről szóloban? Azt is nagyon szeretem, ha valaki egy álmáról beszél.

– Miért?

– Akkor jó, ha a szereplő sem tudja az álom végét. Egy álomról nem tudjuk, miért pont ezt álmotduk, miért most? Hihetetlenül izgalmas kérdések merülnek fel.

Nézni is szeretem, ha valaki az álmáról mesél a színpadon. Aztán nagyon érdekelnek a színpadi átkok.

– Mi izgat bennük?

– Hogy jut el oda valaki, hogy megátkoz egy másik embert? Nincs miről beszélni, ez egy végpont, nincs mit ragozni, fokozni, magyarázni. Ez a végletesség tetszik.

– Hat éve vagy Egerben. Hol tartasz most?

– Itt. Majd hat év múlva fogom tudni, hogy most hol tartok.

– Milyen szerepekre vágysz?

– Ez az a kérdés, amire a színészek soha nem válaszolnak. Babonából nem mondják ki a szerepálmaikat.

– Az életben visszahúzódebb típus vagy?

– Nincsen tudatos, felépített rejtőzködés. Igen, van bennem nyugalom, csendesség. De van bennem elfojtás is. Ilyen vagyok.

– A színpadon más leszel?

– Köztudott, hogy a színpadon elmúlnak a nyavalyák. A fejfájás például. Ha arra van szükség, ordítok, kifordulok magamból. Ha ez a feladat, akkor nem kérdés, hogy milyen vagyok egyébként.

– A helyeden vagy?

– Igen. Nagyon remélem. Persze elégedettségéből nem lehet színházat csinálni.

– A jövő?

– Jól kéne csinálni. Nem elfásulni. Jó emberekkel lenni együtt.

Lejegyezte: Jónás Péter

„Megcsapott a színház szaga”

Beszélgetés Gróf Gyula műszaki vezetővel.

Mindig siet, de mindenkihez van egy jó szava. Nap mint nap rengeteg ötlettel gazdagítja a színházat, nemcsak az előadások műszaki hátterét – de hozzá szól a reklámhoz, a művészi megoldásokhoz is. Gróf Gyula végig járta a színházi ranglétrát, sőt, mielőtt elvarázsolta volna a színpad világa, volt daruszerelő is.

– 1981-ben kerültem a debreceni Csokonai Színházhoz. Itt végeztem el a Színművészeti Főiskola színpadmesteri képzését. Nagyon jó volt, dolgoztam zsinóros- és színpadmester-helyettesként. Rengeteget tanultam, de nyolc év után úgy éreztem, ideje váltani. Akkor hívott Gali László az induló egri társulathoz. Itt kezdtünk együtt Baranyi Balázssal, Mészáros Sándorral, Oláh Sanyival és Vozáry Dénessel.

– Egerben azelőtt nem volt állandó társulat. Milyen volt a megszületésénél „bábáskodni”?

– Egerben zsinórmesterként kezdtem el dolgozni, majd színpadmester lettem, 2001-től pedig műszaki vezető.

– Mit csinál egy zsinóros?

– A mozgó elemeket kezeli. Például felhúz egy falat díszlet-változásnál a zsinórpadlásra. A zsinórpadon figyel a végszakokat és a változásokat.

– Mennyire becsülik meg a műszakot a színházban?

– Hát... mi tagadás, anyagilag nem nagyon... De a jó szakembernek van becsülete színházon belül. Nagyon összetett munka ez: egy díszítőnek tudni kell pl. kicsit lakatosnak is lenni. Arra nincs idő, hogy segítséget kérj mástól, meg kell oldani. No és nagyon oda kell figyelni. Arra a három órára mindenkinek 100%-osan ott kell lennie és koncentrálnia. Egyszer, amikor Mensáros Laci bácsi játszotta *Az ügynök halálát*, előtte tájélozást tartottunk, nagyon fáradt voltam és elfelejtettem felhúzni egy falat. Ő persze rutinos színészként nem ijedt meg, mintha mi sem történt volna, oldalról ment be a színpadra.

Az évek során már több fiatalot neveltem ki. Elméletben, papíron nem lehet megtanítani senkit se színházat csinálni.

Legalább 5 év, mire eldől, hogy valaki marad vagy lemorzsolódik. Nem mindenki viseli el, hogy sok lemondással jár, sokszor az ünnepek, a hétvégék rovására. Azonban, ha megfog a színház, ha jó benne a közösség, akkor bent éled az életed. 20 éves voltam, amikor 40-50 éve a pályán lévő öreg szakiktól tanultam a szakmát. Ma már szinte nincsenek nagy öregek, akikről el lehetne lesni a színház szeretetét, vagy az apró fogásokat. Az évek során egyébként sokat változott a színpadtechnika is: pl. régen feszített, festett falakból építettünk díszletet. Most inkább kevesebb a fal, sokszor videovetítések teszik látványosabbá az előadást. Nagyon szerettem színpadmesterként dolgozni, ő a színpad ura, ő felel mindenért. Ez is kellett ahhoz, hogy most jól végezzem a munkám, mint műszaki vezető. Át kell, hogy lássak minden területet, különben nem tudnék felelősen dönteni bizonyos helyzetekben.

– 2001 óta vagy műszaki vezetője a színháznak. Nem kerültél a színpadtól távol?

– De, ezt egy kicsit sajnálom. Azért csinálok díszlet- és látványterveket.

– Melyik volt az első általad tervezett saját díszlet?

– Az első a *Piaf* volt, amit Szegvári Menyus rendezett. Nem volt rá pénz, összeültünk, hogy próbáljunk együtt kitalálni valamit. Nagyon élveztem, azóta is sokat dolgoztam Menyusnak. Jól sikerült az *Ibusár*, a *Camille*, de a *Három az egyben* és a *Bifidus essensis, avagy túsarkon a téboly* is. Minden évben én csinálom az újévi koncert látványtervét. A díszlet, a látvány is fontos, mert a közönség egyre igényesebb, az az első, hogy mit lát, majd utána, amit kap a színészekről.

– Hogy tervezel meg egy színpadképet?

– A rendező elmondja, mit szeretne látni a színpadon. Nálam az ihlet nem jön azonnal. Napokig foglalkoztat a téma, ötleteket gyűjtök, aztán egyszer csak beugrik a megoldás.

– Ez alkalmazott művészet. Mennyire kapsz szabadságot? Vannak sémák, vagy mindegyik új kihívás?

– Nyáron például az Adaggonak és Zsedának is csináltam

BUBU

színpadképet. Teljesen megbíztak bennem. Mind a ketten elégedettek voltak. Az előadásoknak fontos része a látvány. Ezért szeretek a táncosoknak is tervezni, mert abban külön életre kel a díszlet, a háttér. Most a Bifidusra vagyok a legbüszkébb. Barta Dóra elmondta, szeretne egy szekrényt, egy ágyat és egy fiókot, ami mozog. Jól sikerült. A kritika is megdicsérte, látom, hogy működik. Szépen dolgozott a műhelyház.

– Anyagismeretre van szükséged? Mennyire tudod, mitől működik?

– Szcenikázom is ezeket a díszleteteket, ezért fontos, hogy tudjam, mi mitől, hogyan működik. A Bifidusban ezek az elemek mozognak, de annyira stabilnak is kell lennie, hogy elbíri a táncost. A stúdiószínpadon ráadásul egy méterre ül a néző, lát mindent, szinte beleül a díszletbe, nem lehet elnagyolni semmit. Mindig jönnek új anyagok, új technikák. Lépést kell tartani a változásokkal. Nyitottnak lenni, utána olvasni.

– Akkor jókora adag kreativitás is kell ehhez a munkához...

– Minden nap más és más. Mindig mondom a kollégáknak, hogy sohasem teszünk be egy díszletet ugyanúgy. Azt is szeretem, hogy kötetlen a munkaidő. Ez ad némi szabadságérzetet. Ráadásul amióta műszaki vezető vagyok, úgy érzem, van a színháznak egy arculata.

– Látom az asztalodon a következő munkát... Sohasem pihensz?

– Szeretek csinálni. Az újabb és újabb feladat feldob, új lendületet ad. Most itt van a *Kerti mulatság* makettje, ezen dolgozunk Menyussal, a rendezővel. Eldőlt, milyen lesz a színpadtér. Ahogy pedig elkezdjük legyártani a díszletet és felépíteni, újra átélem, amit az első napon, amikor beléptem a debreceni színházba. Emlékszem, épp a Fidelio díszletét építették. Megcsapta az orromat a színpad szaga. És kész.

pcs

Elmondtunk már magunkban minden közhelyet Rólad.
Borzasztó: a Te esetekben mindegyik igaz is.

*„...A rossz, mit ember tesz, túléli őt,
A jó gyakorta sírbaszáll vele...”*

Rád ez sem áll.
Mi rosszat tettél? Mikor? Kivel? És mivel?

Csak jó volt, hogy voltál és jobb lenne, ha lennél.
Jó volt, hogy csendes voltál. Jobb lenne, ha hangos lennél.
Jó volt, hogy nyugodt voltál. Jobb lenne, ha ideges lennél.
Jó volt, hogy kedves voltál. Jobb lenne, ha undok lennél.
Jó volt, hogy dolgozó voltál. Jobb lenne, ha lusta lennél.
Jó volt, ahogy mosolyogtál. Jobb lenne, ha dühöngnél.
Jó volt, hogy apa voltál. Sokkal jobb lenne, ha lennél.

Szegvári Menyhért

Elhunyt Beksi Balázs

Gyászol a Gárdonyi Géza Színház. 2009. június 18-án kaptuk a szomorú hírt, elhunyt Beksi Balázs, az egri színház színpadmestere. 38 éves volt.

Általános- és középiskolai tanulmányai után a Színház- és Filmművészeti Egyetemen szerzett színpadtechnikusi és szcenikus képesítést. Pirotechnikát tanult. Éveken át hódolt szenvedélyének, a vitorlázórepülésnek, amiért ezüst jelvényt is kapott. Szeretett motorozni és zenét hallgatni.

1989 óta a társulat tagja. Előbb díszítő, majd zsinóros, 2001-től színpad- és zsinórmesterként dolgozott.

Munkáját mindig precízen, felelősségteljesen végezte. Számára a színház több volt, mint munka: „*A fél életemet itt töltöttem. Nem tudom, milyen normális munkahelyen dolgozni 8-tól 4-ig.*” – vallotta a színházról. Megbízható kolléga, szerető társ és három kislány édesapja volt. Szívvel-lélekkel dolgozott. Kollégái háromszor választották az Évad műszaki dolgozójává. Legutóbb a 2008/2009-es évadzáró ülésen vehette át a társulat elismerését.

Beksi Balázs emlékét örökké őrizzük.

pcs

„Szabad országot álmodtam én”

QUARTET Európai víziók

NOVI SAD
Szerbia
2008. 10. 30 - 11. 3.

CHEB
Csehország
2009. 3. 24 - 28.

EGER
Magyarország
2009. 10. 5 - 31.

ANCENIS
Franciaország
2010. 3. 10 - 14.

UTOPIA
Színházi Fesztivál

Jónás Péter szubjektív fesztiválnaplója

Fáradt országot álmodtam én. Babits jutott eszembe valamelyik reggel a tömött 12-es buszon, ahogy végignéztem az utasokon, és önkéntelenül így mormogtam a híres vers sorait: „*fáradt érc és fáradt kő és / fáradt föld és fáradt fák, / fáradt férfi, fáradt nő és / fáradt, fáradt, fáradt világ*”. Én is fáradt vagyok. Ezt válaszolom elsősre, ha valaki kérdezi, hogy vagyok. Kelés, munka, stressz, rohanás a pénz után, ami nincs. Vacsora után már leragad a szemem.

Lépten-nyomon azt hallok munkám során az emberektől, akik színházba jönnek, hogy a színházban ki akarunk kapcsolódni. Szórakozni jönnek. Felejtetni. Gondot, stresszt, fáradtságot. Tulajdonképpen megértem. És mégsem nyugszom bele. Így nem.

Mitől vagyunk fáradtak? Attól, hogy csupa olyan dolgot csinálunk, amit nem akarunk. Ki dolgozna önszántából napi 8-10 órát? Ki élne önszántából olyan életet, ami csak abból áll, hogy kelés, munka, stressz, rohanás a pénz után, ami nincs? Nagyjából senki. A szabadság hiánya a fárasztó. Tisztelet a kevés embernek, akinek a munkája a hobbi. Aki abból él, amit szeret csinálni. Én abból élek, amit szeretek csinálni. Szeretek színházban dolgozni. Miért? Ki az, aki ne szeretne játszani? „*Kígyót, madarat, / hosszú utazást, vonatot, hajót, / karácsonyt, álmod, mindenféle jót*” – hogy egy másik verset idézzek, most Kosztolányitól. A játék szabadság. A játék szórakoztat. Kikapcsol.

És a színházi játék még ennél is több. „*Akarsz játszani boldog szeretőt, / színtelni sírást, cifra temetőt? / Akarsz-e élni, élni mindörökkön, / játékból élni, mely valóra vált?*” – folytatódik a Kosztolányi vers. Kedves, drága, fáradt embertársak, kedves nézők! Modern ko-

runkban bizony kizsigerel minket a munkahely, a rohanás a pénz után. De képzeljék, higgyék el velünk, hogy az élet nem csak ennyi! Az élet boldogság, sírás, játék. Önök, mi, nem csak dolgozó gépek vagyunk. Érző, gondolkodó, játszó emberek vagyunk. Jöjjenek a színházba, ahol ezzel az élettel ajándékozunk meg Önöket! Ahol végre ki lehet kapcsolni a rohanást, a stresszt, és végre lehet teljes emberként érezni és gondolkodni.

Egy hónapig zajlott egy fesztivál Heves megyében és Egerben, Quartet – Európai Víziók címmel. Rengeteg kiállítással, filmmel, koncerttel, színházi előadással. Kortárs szerb, cseh, francia, magyar kultúrával. Kortárs művészet? Biztos elvont, biztos nehéz érteni – stresszesen, fáradtan, 8-10 óra munka után?! A Quartet olyan négy színház közössége – a nantesi Rictus Színház, az újvidéki Szerb Nemzeti Színház, a chebi Nyugat-Csehországi Színház és az egeri Gárdonyi Géza Színház –, melyek vezetői hisznek abban, hogy ebben a fáradt világban lehet másképp is szórakoztatni a nézőket. Hiszünk abban, hogy a színház az a hely, ahol a néző több lehet, mint a mindenna-pok rohanásában. Ember lehet: érezhet és gondolkodhat. Ez pedig nem energiákat vesz el, hanem energiákat ad egy fárasztó nap után.

A Quartet vezetői mindannyian érzik, hogy a kultúra, a színház veszélyben van Európában és a világon. Fáradt, agyondolgoztatott embereket nehéz rávenni arra, hogy este még néhány órára szabadítsanak fel magukban energiákat gondolatokra és érzésekre. Egy ilyen világban egy okos színházi menedzser csak könnyed,

andalító, felszínes portékát kínál a nézőknek, ami valóban kikapcsolja őket néhány órára. De aztán el is felejtődik. Ez is játék, ez is színház. De a Quartet vezetői azt is tudják, hogy ha ilyen színházi menedzserekké válnak, akkor vesztek. Akkor már soha többé nem fognak tudni játszani boldog szeretőt, színlelni sírást, cifra temetőt. Akkor nem lesznek szabadok. Színházuk cifra aranypor lesz csupán a fáradt, dolgozó emberek zakójának vállán néhány este erejéig, amit le lehet söpörni.

A Quartet-fesztivál azt állította, hogy a színházi játék, a másfajta szórakoztatás ennél több. A Quartet olyan kortárs problémákkal foglalkozott, melyek nem voltak elvontak, nehezen érthetők. De nem voltak az előadások olcsón, felszínesen andalítóak sem. A két színházi véglet között található az, ami a Quartet számára fontos: az ember. Emberi problémákkal foglalkoztunk a négy fő színházi előadásban október 27. és 30. között. Hogyan működik az erőszak, hogyan lesz a gyengébből áldozat (*Aszfaltdzsungel*)? Mi az erősebb: a karrierista önzés, vagy az emberi tisztesség, szeretet és felelősségvállalás (*A krétakör legendája*)? Meg tudjuk őrizni gyermeki ártatlanságunkat egy hazug és kegyetlen világban felnőve (*Bababajó*)? Talpra tud-e állni az emberség a legnagyobb sorscsapások után (*Alkoholisták*)?

A Quartet-fesztivál kultúrák és emberek találkozásáról szólt. Ünnepről. Szabadságról, ahol kiléphetünk a hétköznapi taposómalmából. Ahol rácsodálkozhatunk, hogyan gondolkodnak francia, cseh, szerb embertársaink a körülöttünk lévő világról, milyen víziójuk van mai valóságunkról. Ez a fesztivál nem fáradt országot, Európát álmódott. Ez a fesztivál gondolkodó, érző, ismerkedő, kíváncsi, beszélgető és szabad országot és Európát álmódott. Azt a Q-alakú elképzelt földrészt, mely a plakátjainkon szerepelt. Amely elképzelt, de számunkra létező földrésze szívesen jöttek vendégségbe a nézők. És nem fáradtan távoztak. Minden előadás után egy órán keresztül kérdezték és hallgatták még a darabok alkotóit. Együtt keresték a válaszokat velünk a kérdésekre, melyeket a történetek feltettek nekik, vagy melyek a történetek hatására születtek bennük. A

Quartet nézői kiléptek a hétköznapi rohanásból és nem söpörték le az aranyport a zakójuk válláról – együtt játszottak, gondolkodtak, éreztek, beszélgettek velünk az előadások alatt és után, és vittek haza magukkal a kérdésekből és a válaszokból, hogy legyen még másnap is min gondolkodni.

A fesztivál minden napján hajnalig együtt maradtak a színházi csapatok az egri színház klubbá átalakított átriumában. Csehek, szerbek, franciák, magyarok, kézzel-lábbal kommunikálva, beszélgetve. Egyik éjjel megkérdeztem a színház egyik világosítóját, hogy bírják-e még a „rendkívüli állapotot”, hiszen a technikai dolgozók minden nap reggel nyolckor kezdték a munkát. „Péter, persze hogy fáradtak vagyunk. De másképpen. Nézz körül! Ebbe az épületbe beköltözött a tolerancia. Mindenki többet dolgozik, mint máskor. De jó nézni, hogy jól érzik magukat a külföldiek. Mulatnak? Miért, mi nem szoktunk?”

A fesztiválnapok délelőttjein egy maroknyi nemzetközi csapat még próbált is együtt egy mesterkurzuson. Cseh, szerb, francia, magyar színészek, dramaturgok, rendezők. Magyar részről Sata Árpád színművész arról beszélt egy próba után, hogy 40 éve nem érezte magát

ilyen szabadnak a színpadon. Hogy újra felszabadultan játszhatott, improvizálhatott, mint utoljára főiskolás korában. Nádasy Erika színművésznő szárnyal: „Mindig ilyen színházat akartam csinálni, ahol a belső szabadság a fontos, hogy mit érzek, mit gondolok! Csodálatos, hogy ezt nyelvtudás nélkül is el tudom mondani a külföldi kollégáknak a színpadon!”

Az épületbe beköltözött a tolerancia. Fáradtak vagyunk, de másképp. A belső szabadság a fontos.

Kedves, drága, fáradt embertársak, kedves közönség! Köszönjük Önöknek, köszönjük a fesztivál minden nézőjének, hogy velünk voltak. Hogy átélhettük együtt: lehet másképp is fáradtnak lenni. Hogy megajándékozhattuk Önöket egy elképzelt földrésznyi szabadsággal. De ne feledjék: ezért a szabadságért naponta küzdeni kell! Hogy fáradt ország helyett szabad országot álmódjunk. Hogy ne adjuk fel a harcot azért, hogy lehet másképp is szórakozni. Lehet másképp is élni. Jöjjenek gondolkodni és érezni a színházba! Hogy ne csak fáradt, dolgozó gépek legyünk. Hogy ne lehessen lesöpörni minket, mint az aranyport.

„A játszótársam, mondd, akarsz-e lenni?” Kosztolányi
„Get up, stand up, don't give up the fight!” Bob Marley

Az V. MonodrÁma fesztivál a Gárdonyiban

A monodrÁma őszi műfaj.

Kiáll a színész a színpadra és egy pillanat alatt kiderül róla, hogy magára tudja-e irányítani a figyelmet. Nem csak az köti le a nézőt, amit mond, hanem ahogy mondja, a létezése, a gondolkodása, az a képesség, ahogy berendez magának a teret és így teljes értékű színpadi estét szerez a közönségnek.

Ötödik alkalommal rendezünk monodrÁma fesztivált Egerben. Minden második évben tartjuk ezt a rendezvényt, mert azt tapasztaljuk, hogy két év kell ahhoz, hogy az országban létrejÖjön olyan kínálat, amiből a válogatás után kellően magas színvonalú eseménysorozatot tudunk szervezni.

Az Egri Tavasz Fesztivál keretében zajló, a színházi világnapon, március 27-én kezdődő, és utána öt napig tartó előadássorozatnak már rajongó tábora alakult ki. Van, aki az előadások nyolcvan százalékát végignézi, szinte beköltözik a színházba. Az ilyen, több előadást is megnéző látogatóink miatt hoztunk létre bérletet, előadás-csoportokkal, hogy még inkább erősítsük ezt a kötődést a színházhoz, színházunkhoz.

MÁRCIUS 27., SZOMBAT	MÁRCIUS 28., VASÁRNAS	MÁRCIUS 29., HÉTFŐ	MÁRCIUS 30., KEDD	MÁRCIUS 31., SZERDA
	A halhatatlanság országa Előadja: FABÓK MARIANNA Zenél: NÁVAY ÁKOS <i>a Miskolci Nemzeti Színház és az ESZME közös produkciója</i> Stúdiószínpad, 11 óra	Vörös István Az éneklő királyfi Előadja: SZABÓ BALÁZS <i>Ciróka Bábszínház, Kecskemét</i> Nagyszínpad, 11 óra	Zsiga főstő fest Előadja: TADACSONYI ANGÉLA <i>Tintaló Társulás</i> Stúdiószínpad, 11 óra	Góczán Judit Pöttöm Panna Előadja: FUTÓ ÁKOS <i>Kabóca Bábszínház, Veszprém</i> Nagyszínpad, 11 óra
Heiner Müller Hamletgép Előadja: SLÁVA DAUBNEROVÁ <i>Kortárs Dráma Színház, Szlovákia</i> Stúdiószínpad, 15 óra		A léggömb elrepül Kosztolányi-est Előadja: FESZTBAUM BÉLA <i>Vígyszínház, Budapest</i> Stúdiószínpad, 15 óra	Petőfi Sándor Szeretnek az istenek engem (A helység kalapácsa) Előadja: JANKOVICS PÉTER Átrium, 15 óra	Dosztojevszkij Feljegyzések az egérlyukból Előadja: LUX ÁDÁM <i>Komédiúm Színház, Budapest</i> Stúdiószínpad, 15 óra
			Tóth-Máthé Miklós Én, Károli Gáspár Előadja: KÓTI ÁRPÁD <i>Csokonai Színház, Debrecen</i> Nagyszínpad, 17 óra	Nem viccelek, csak játszom! Előadja: PREGITZER FRUZZINA Zongoránál: TAMÁS ATTILA <i>Móricz Zsigmond Színház, Nyíregyháza</i> Nagyszínpad, 16 óra
A gyönyörben nincs középút Előadja: ESZENYI ENIKŐ Zongoránál: DARVAS FERENC <i>az Orlai Produkciós Iroda előadása</i> Nagyszínpad, 19 óra	Eberhard Streul A kellékes Előadja: KERN ANDRÁS <i>az Orlai Produkciós Iroda előadása</i> Nagyszínpad, 19 óra	Parti Nagy Lajos A hét asszonya Előadja: CSÁKÁNYI ESZTER <i>a KÉK Művészügynökség és az Orlai Produkciós Iroda előadása</i> Nagyszínpad, 19 óra	Willy Russel Shirley Valentine Előadja: VÁNDOR ÉVA <i>a József Attila Színház és a Teatroprodukció előadása</i> Stúdiószínpad, 19 óra	Háy János Házasságon innen és túl Előadja: RÁTÓTI ZOLTÁN Nagyszínpad, 19 óra
BL Előadja: LADÁNYI ANDREA ÉS BORLAI GERGŐ Stúdiószínpad, 21 óra	Arnold Wesker Annie, Anna, Annabella Előadja: GYÖRGYI ANNA <i>Pincészház, Budapest</i> Stúdiószínpad, 21 óra	Alina Nelega Rudolf Hess tízparancsolata Előadja: HARSÁNYI ATTILA <i>Aradi kamaraszínház</i> Stúdiószínpad, 21 óra	R. Athayde Margarida asszony Előadja: SZTÁREK ANDREA <i>Kultea-Kiss Manyi Társulat</i> Nagyszínpad, 21 óra	Vojta Švejda Albert félelme Előadja: VOJTA ŠVEJDA <i>Csehország</i> Stúdiószínpad, 21 óra
mono music DARVAS FERENC Átrium, 22 óra	FALUSI MARIANN Átrium, 22,30 óra	SZALÓKI ÁGI Átrium, 22 óra	BORNAI TIBOR Átrium, 22,30	HERCZEG FLÓRA Átrium, 22 óra

Színház az iskolában – iskola a színházban

Színház az iskolában – iskola a színházban programunkban olyan előadásokat tartanak a színház művészei a középiskolások és az általános iskolák felső tagozatosai számára, melyek között megtalálható egy adott korszak költészetének áttekintése, de kötelező illetve ajánlott művek keresztmetszetei is.

Ezek az előadások nem csak rendhagyó irodalomórák, hanem egyben interaktív foglalkozások is. A tanulók saját közejükben találkozhatnak a művekkel, így még közvetlenebb, magától értetődőbb lehet a kapcsolat színház és befogadó között.

A 2009/2010-es tanévben az alábbi témákat illetve bemutatókat kínáljuk:

Reformkor és romantika

Verses – dalos összeállítás **Dér Gabi, Fehér István** és **Horváth Ferenc** előadásában

Vajon beporosodott-e, idejét múlttá vált-e az elmúlt 150-200 év alatt Csokonai Vitéz Mihály, Kölcsey Ferenc, Katona József, Széchenyi István, Petőfi Sándor, Arany János vagy Vörösmarty Mihály sok-sok gondolata?

Mi úgy érezzük, hogy nem. A reformkori gondolatok ma is érvényesek, aktuálisak. Ezt igyekszik alátámasztani összeállításunk is.

Külön öröm, hogy verses barangolásunkhoz olyan nagyszerű, könnyed hangú vezetőt használhatunk, mint Szerb Antal. A Magyar irodalomtörténet című műve adja az összeállítás gerincét, anekdotikus hangja mindenki számára segítség a befogadáshoz.

Bertold Brecht – Kurt Weill: Koldusopera (zenés komédia)

Szereplők: **Dér Gabi, Nádasy Erika, Szívós Győző,**

Horváth Ferenc

Moderátor: **Nádasy Erika**

A zongoránál: **Nagy Zoltán**

Bandatagok, koldusok: **nézők**

Milyen változások történtek a színháztársadalomban a XX. század vésterhes – világháborúk által behatárolt – időszakában? Mi van akkor, ha a koldusok szervezeten, váltott műszakban pumpolják, tarhálják a népet? Mi van akkor, ha az alvilág és a politikusok, a rend őrei „*puszítják*”? Mi egy társadalom tűrőképessége a bűnözéssel szemben?

Ezekre a kérdésekre ad választ előadásunk, miközben betekintést nyújtunk Brecht epikus színházi törekvéseibe, a kor zenei világába, beleágyazva a tananyagot egy vidám, szórakoztató előadásba, mely keresztmetszetet nyújt nézőinknek az eredeti darabból.

Szophoklész: Élektra

Szereplők: **Horváth Ferenc, Szívós Győző,**

Nádasy Erika, Dér Gabi

Krizothemis: **mindenkori néző**

Kórus: **mindenkori néző**

Moderátor: **Fehér István**

Hol kezdődhetett az európai színháztársadalom?

Fura, nehezen kimondható nevek, még furább történetek. Átkok, titkok, elhallgatások. Szülő, gyermek, férj-feleség hullák és vérfertőzések borzalmai. Sötét jóslatok és még gyászosabb beteljesülések. És mindezen szörnyűségeket népiünnepélyesen adták elő. Igaz, évente csak egyszer. Az athéni demokráciában nem fizettek a nézők a színházért, sőt nekik fizettek, hogy nézzék Klütaimnéztra, Elektra és Oresztész történetét, hogy épüljenek és legyenek hasznos tagjai a polisznak.

Vörösmarty Mihály:

Csongor és Tünde (drámai mesejáték)

Szereplők: **Szívós Győző, Rác János, Dér Gabriella,**

Nádasy Erika

Moderátor: **Fehér István**

A Csongor és Tünde különös színmű a boldogságkeresésről. Szerzőnk a reformkori nemzeti kultúra vezéregyénisége volt, nemzeti identitásunk egyik fontos mérföldkővet alkotott meg. Művében a XIX. század magyar valóságában élő költő kételkedése, szorongása, az elérhetetlen iránti vágyakozása szólal meg.

Vajon mennyire vallhatjuk még magunkénak ezt a romantikus költői víziót, amely tele van realista életképekkel, humorral, tündérekkel és boszorkákkal? Fejtsük meg közösen ennek a klasszikus műnek a titkát!

Sütő András: Egy lócsiszár virágvasárnapja

Heinrich von Kleist – Sütő András – Tasnádi István: Kohlhaas Mihály története

Szereplők: **Horváth Ferenc, Dér Gabi, Szívós Győző,**

Tóth Levente

Moderátor: **Nádasy Erika**

Sütő András jeles erdélyi magyar írónk művei – Anyám könnyű álmodtató című regénye, az Advent a Hargitán című drámája – a magyar irodalom legszebb gyöngyszemei közé tartoznak. Az Egy lócsiszár virágvasárnapja dráma a javából. A refor-

máció korából származó történet számtalan alakban bukkan fel az európai irodalomban. A német nagyromantika a „*Sturm und Drang*” több változatot is teremtett. Ebből legismertebb Heinrich von Kleist (1777-1811) Kohlhaas Mihály című kisregénye. Ezt adaptálta zseniálisan színpadra – a kolozsvári egyetemen rendezői szakon is tanult – Sütő András. És talán annak is oka van, hogy alig egy emberöltővel később Tasnádi István is keresteti hőisével – a közellenséggel – a maga igazát.

Tasnádi István: *Közellenség* című színműve a konfliktust kiborított lovak szemszögéből meséli el Kleist Kohlhaas Mihályának történetét. A többfajta feldolgozás összehasonlítása izgalmas színházi és irodalmi feladatot ad a közreműködők számára. Az interaktív foglalkozáson a több szemszögű megírt témát a nézők segítségével tesszük még átélhetőbbé.

Kréta Kör Színház – hamlet.ws

William Shakespeare Hamletje Nádasy Ádám által való fordításának, illetve William Blake, Georg Büchner, Eminem, Allen Ginsberg, Johann Wolfgang Goethe, József Attila, Pilinszky János szövegeinek felhasználásával.

Az előadásban elhangzó bibliai idézet a Bírak könyvéből való.

Szereplők: **Gyabronka József, Nagy Zsolt, Rába Roland**

Zene: **Rubik Ernő Zoltán**

Rendező: **Schilling Árpád**

The time is out of joint. = Az idő kifecamodott.

A felnőtté válás története.

Kiegysúlyozott, gazdag család. Apa erőskezű, anya szép, a fiú okos és egészséges. Apa meghal, anya újraházasodik, a fiú nem térhet vissza az iskolába. Hamlet konzervatív fiatal, hisz a család egységében, a szó igazságában, a barátságban, a szerelemben és Istenben.

Nem ismeri a veszteség érzését, a keserűséget, a reménytelenséget, s ezzel együtt az önállósággal járó felelősséget sem. A felnőtté válás pillanata az, amikor ráébredünk kiszolgáltatottságunkra, gyengeségünkre, tragikus magányunkra. Amikor szembenézünk a világgal, és kétségbeesve tapasztaljuk, hogy az ifjúsági regényekből magunkba szívott átlátható szabályrendszerek egyszerűen alkalmazhatatlanok a felnőtt társadalmi viszonyaira, megroppan bennünk valami. Az emberek szármalisan kicsinyesnek, gyávának és hazugnak tűnnek. Képzhetünk-e más sorsot a fiú számára?

English summary

This is the 3rd edition of the Gárdonyi Diary, presenting the performances and the background work of the Gárdonyi Géza Theatre.

Tibor Csizmadia, the general manager of the theatre expresses his hope in his Introduction, that the readers of the Diary get a useful help to understand the performances deeper.

In our next chapter the employees of the theatre tell us in one important sentence, what does the Gárdonyi Theatre mean for them in their life. The following articles look back to the successes of the summer 2009. The ensemble of Gárdonyi got several prizes on the biggest Hungarian theatre festival (National Theatre Meeting in Pécs – POSZT), and on the Shakespeare-festival in Gyula. The Gárdonyi Theatre got the Hungarian Theatre Critics' prize, and one of our sceneries (Performance: *A nagyratörő*, stage-designer: Judit Csanády) was awarded with a silver prize on the Expo of World Stage Design 2009. in Japan.

The next chapter of the Diary presents the performances made earlier but still played in this theatre season, and the

new productions of this year. These new performances are *Bifidus Essensis*, a movement-theatre with texts from B. E. Ellis, Shakespeare's classical *Midsummer Nights Dream*, *The Lady of the Camellias*, *Broken Reed* (the third part of a historical trilogy), *Mini* (an interactive play for children) and *Call me!*, an experimental performance from improvisations.

After this chapter we have 8 portrait-interviews with the artists and employees of the theatre, where they speak about their life, work and art.

We have a successful festival behind us, with four European partners: Quartet – Visions of Europe. Péter Jónás, the organizer of the event writes in his subjective diary about the last edition of the festival in Eger, about the performances and the work-shops.

At last Tibor Csizmadia, the general manager of the theatre speaks about the planned program and aims of the coming Monodrama festival in spring.

The Gárdonyi Diary is a free publication of the Gárdonyi Géza Theatre, published in every half year, can be found in the theatre and in the ticket office.

GÁRDONYI GÉZA THEATRE

Address: H-3300 Eger, Hatvani kapu tér 4.

Tel.: +36-36-510-700

Fax: +36-36-313-838

E-mail: titkarsag@gardonyiszinhaz.hu

www.gardonyiszinhaz.hu

Gárdonyi Géza Színház

3300 Eger, Hatvani kapu tér 4.

Tel.: +36-36-510-700

Fax: +36-36-313-838

titkarsag@gardonyiszhaz.hu

www.gardonyiszhaz.hu